

شماره: ۵۸۸۲۳۰۴

تاریخ: ۱۴۰۱/۹/۱۹

پیوست:

حضرت آیت الله احمد جنتی

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم

در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده

(۱۹۷) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی طرح بانک مرکزی جمهوری

اسلامی ایران که با عنوان «طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران» اعلام وصول و در

تاریخ ۱۴۰۱/۸/۱۵ تصویب شده است، به شرح پیوست ارسال می گردد.

محمدباقر قالیباف

دبیرخانه شورای نگهبان
شماره ثبت: ۱۵ / ۳۴۲۱۷
تاریخ ثبت: ۱۴۰۱ / ۹ / ۱۹
کد پرونده
ساعت ورود

طرح بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

فصل اول: کلیات

ماده ۱- اختصارات و اصطلاحات بکاررفته در این قانون، در معانی مشروح ذیل است:

الف- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ب- هیأت عالی: هیأت عالی بانک مرکزی

پ- رئیس کل: رئیس کل بانک مرکزی

ت- معاون سیاستگذاری پولی: معاون سیاستگذاری پولی بانک مرکزی

ث- معاون تنظیم گری و نظارت: معاون تنظیم گری و نظارت بانک مرکزی

ج- شورای فقهی: شورای فقهی بانک مرکزی

چ- عملیات بانکی: دریافت سپرده از اشخاص حقیقی یا حقوقی و اعطای

تسهیلات یا ایجاد اعتبار

ح- مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب

قانون، تحت عنوان «بانک» یا «مؤسسه اعتباری غیربانکی» به انجام عملیات بانکی
مبادرت می نمایند.

مؤسسه اعتباری می تواند مشتمل بر انواع مختلفی از جمله تجاری، تخصصی،
توسعه ای، مشارکتی، جامع و یا قرض الحسنه باشد و به صورت حقیقی یا مجازی،
و در سطوح بین المللی، ملی یا منطقه ای فعالیت کند. ویژگی ها و شرایط تأسیس و
فعالیت انواع مؤسسه اعتباری و نحوه تنظیم گری آنها به تصویب هیأت عالی می رسد.

خ- خدمات بانکی: مجموعه اقداماتی غیر از عملیات بانکی، نظیر صدور ضمانت نامه
و گشایش اعتبار اسنادی که مؤسسه اعتباری می تواند در چهارچوب دستورالعمل های
اعلامی بانک مرکزی به مشتریان ارائه دهد و در قبال آن کارمزد دریافت کند.

د- شبکه بانکی: مجموعه مؤسسات اعتباری که به موجب قانون یا با مجوز

بانک مرکزی به انجام عملیات بانکی اشتغال دارند.

ذ- اشخاص تحت نظارت: کلیه مؤسسات اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه، تعاونی‌های اعتبار و سایر مؤسسات سپرده‌پذیر، شرکتهای واسپاری (لیزینگ)، صرافی‌ها، شرکتهای مدیریت دارایی‌های مؤسسات اعتباری، شرکتهای اعتبارسنجی ارائه‌دهنده خدمات به مؤسسات اعتباری و سایر اشخاصی که به انجام عملیات یا ارائه خدمات بانکی، ارائه ابزارهای پرداخت و سایر فعالیت‌های مرتبط اشتغال دارند، در این قانون، با عنوان «اشخاص تحت نظارت» یاد می‌شوند. تشخیص مصادیق، برعهده بانک مرکزی است.

ر- اشخاص مرتبط: اشخاص حقیقی یا حقوقی که به‌نحوی از انحاء، نظیر داشتن رابطه خویشاوندی، مالکیتی، نیابتی یا مدیریتی بتوانند به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم بر تصمیم‌گیری‌های «اشخاص تحت نظارت» اعمال نفوذ نمایند. تشخیص مصادیق، برعهده بانک مرکزی است.

ز- گزیر: مجموعه اقداماتی که تحت راهبری بانک مرکزی به‌منظور صیانت از منافع عموم و حفظ ثبات مالی در خصوص مؤسسات اعتباری که با ناترازی مواجه شده یا در معرض ورشکستگی قرار گرفته‌اند، در چهارچوب قانون به‌مورد اجراء گذارده می‌شود.

ژ- سهامدار مؤثر: سهامداری است که به تشخیص بانک مرکزی، یک یا چند عضو هیأت‌مدیره «شخص تحت نظارت» به‌تنهایی توسط او انتخاب می‌شود.

ماده ۲- اهداف این قانون عبارت است از:

- الف- کمک به تحقق اهداف و احکام اقتصادی مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بویژه بند (۵) اصل چهل و سوم (۴۳) قانون اساسی، و سیاست‌های کلی نظام بویژه بندهای (۱) و (۹) سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
- ب- ارتقای استقلال، اقتدار، کارآمدی و پاسخگویی بانک مرکزی
- پ- ارتقای سلامت، اثربخشی و پاسخگویی شبکه بانکی
- ت- مدیریت اعتبارات و تنظیم جریان نقدینگی کشور، به‌منظور هدایت تسهیلات

و اعتبارات در جهت توسعه زیرساخت‌ها و صنایع اساسی و تأمین مالی بانکی سالم، پایدار و عادلانه واحدهای اقتصادی و خانوارها و جلوگیری از تمرکز ثروت

فصل دوم: مسؤولیت، اهداف، وظایف و اختیارات

ماده ۳-

الف- مسؤولیت استقرار بانکداری اسلامی و برقراری مناسبات عادلانه در بخش پولی و بانکی اقتصاد کشور در چهارچوب قوانین، بر عهده «بانک مرکزی» است.

ب- بانک مرکزی باید اهداف زیر را محقق کند:

۱- مهار(کنترل) تورم و ثبات سطح عمومی قیمتها

۲- ثبات و سلامت شبکه بانکی و سایر «اشخاص تحت نظارت»

۳- حمایت از رشد اقتصادی و اشتغال

۴- حفظ و ارتقای ارزش پول ملی

۵- کمک به تحقق عدالت اجتماعی

ماده ۴- وظایف و اختیارات بانک مرکزی به شرح زیر است:

الف- وظایف:

۱- تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های موردنیاز برای اجرای این قانون

۲- جلوگیری از بروز تخلف توسط «اشخاص تحت نظارت» و تنبیه

«اشخاص تحت نظارت» متخلف

۳- تنظیم‌گری نظام پرداخت کشور

۴- ایجاد زیرساخت‌های فنی لازم برای تحقق اهداف بانک مرکزی،

از جمله تشکیل پایگاه(های) جامع جمع‌آوری و تحلیل داده

۵- ایجاد و توسعه بسترهای اطلاعاتی موردنیاز برای فعالیت شرکتهای

اعتبارسنجی، مؤسسات تضمین تعهدات و سایر نهادهای مکمل صنعت

بانکداری و تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های لازم

۶- ایجاد زیرساخت‌های بانکی لازم برای تسهیل مبادلات خارجی کشور

- ۷- ایجاد زیرساخت‌های موردنیاز و انجام پیگیری‌های لازم برای انعقاد پیمان‌های پولی دو یا چندجانبه با سایر کشورها در چهارچوب قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی
- ۸- ایجاد و تقویت زمینه‌ها، ابزارها و نهادهای لازم برای تأمین مالی بانکی خرد فراگیر
- ۹- ایجاد زمینه لازم برای گسترش تعاون عمومی و سنت قرض‌الحسنه از طریق توسعه مؤسسات قرض‌الحسنه و ترویج وقف و حبس پول
- ۱۰- جلوگیری از صوری‌سازی و رفع موانع موجود در اجرای واقعی عقود اسلامی
- ۱۱- تکمیل و بروزرسانی الگوی عملیاتی بانکداری اسلامی با استفاده از مراکز علمی حوزوی و دانشگاهی و تهیه پیش‌نویس لوایح لازم در این زمینه
- ۱۲- برنامه‌ریزی و تمهید مقدمات موردنیاز برای دسترسی عادلانه عموم خانوارها و بنگاه‌ها و مناطق مختلف کشور به تسهیلات و خدمات بانکی
- ۱۳- توسعه روشهای تأمین مالی بانکی زنجیره تولید، تأمین مالی مبتنی بر صورتحساب الکترونیکی، توسعه ابزارهای تأمین مالی تعهدی و نظایر آن
- ۱۴- تنظیم‌گری در حوزه رمزپول‌ها و رمزارزهای دارای مجوز و نظارت بر مبادله انواع رمزپول‌ها و رمزارزهای مجاز
- ۱۵- گسترش و تنظیم‌گری فناوری نوین مالی (فین‌تک) فعال در حوزه نقل و انتقال پول و ابزارهای پرداخت
- ۱۶- پایش مستمر وضعیت اقتصاد کشور و انتشار گزارش‌های فصلی در خصوص میزان تحقق اهداف بانک مرکزی
- ۱۷- پایش مستمر عملکرد «اشخاص تحت نظارت» و تهیه گزارش‌های فصلی در زمینه میزان همسویی آنها با اهداف بانک مرکزی
- ۱۸- ارائه مشاوره به دولت و مجلس شورای اسلامی در خصوص طرحها و لوایح مرتبط با اهداف، وظایف و اختیارات بانک مرکزی
- ۱۹- ایفای نقش به‌عنوان بانکدار دولت و مؤسسات اعتباری

۲۰- نظارت بر صادرات و واردات طلا و معاملات طلای شمش و مسکوک

۲۱- نگهداری و مدیریت ذخایر بین‌المللی کشور

۲۲- تحکیم حکمرانی پول ملی، از طریق نظارت مؤثر بر آن

۲۳- نظارت بر ورود و خروج ارز و پول رایج کشور

۲۴- نگهداری جواهرات ملی

ب- اختیارات:

۱- بکارگیری ابزارهای سیاست‌های ارزی و پولی مورد تأیید شورای فقهی

۲- خرید و فروش طلا و ارز با هدف مدیریت بازار و حفظ ارزش ذخایر

بین‌المللی کشور

۳- طراحی و انتشار انواع اوراق مالی و خرید و فروش آنها و سایر اوراق

بهادار به منظور مدیریت (کنترل) حجم نقدینگی و اعتبارات در چهارچوب

مصوب شورای فقهی

۴- انتشار انواع اسکناس، مسکوک و پول رقومی (دیجیتال) بانک

مرکزی (سی.بی.دی.سی)

۵- دریافت کارمزد در برابر ارائه خدمات در چهارچوب دستورالعمل‌های

مصوب هیأت عالی

۶- مشارکت و عضویت در نهادهای پولی و سازمان‌های بین‌المللی با رعایت

اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) و یکصد و سی و نهم

(۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

۷- انجام عملیات بانکی و تبادل خدمات بانکی با مؤسسات اعتباری

خارجی و نهادهای پولی بین‌المللی

۸- همکاری با بانک مرکزی سایر کشورها در چهارچوب قوانین مصوب

مجلس شورای اسلامی

۹- ایجاد شعبه یا نمایندگی در داخل یا خارج از کشور

۱۰- ایجاد و توسعه بازارهای متشکل ارز و رمزیولها و رمزارزهای مجاز

۱۱- ایجاد و اداره مؤسسات آموزشی و پژوهشی مرتبط با وظایف بانک مرکزی

در چهارچوب قوانین و ضوابط مربوط

تبصره ۱- تصمیم گیری در خصوص جواز یا عدم جواز نگهداری و مبادله انواع رمزیول و رمزارز بر عهده هیأت عالی است.

تبصره ۲- سهام بانک مرکزی در شرکتهای تابعه یا وابسته به بانک مرکزی که «اشخاص تحت نظارت» به هر میزان سهامدار آنها هستند، به عنوان سهام ممتاز، تلقی شده و تعیین اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل و کلیه اختیارات مدیریتی شرکتهای مزبور با بانک مرکزی است. رعایت مواد (۲) و (۳) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در مورد شرکتهای تابعه یا وابسته به بانک مرکزی الزامی است.

فصل سوم: ساختار

ماده ۵- ارکان بانک مرکزی عبارت است از:

۱- مجمع عمومی

۲- هیأت عالی

۳- هیأت عامل

۴- هیأت نظار

۵- شورای فقهی

مبحث اول- مجمع عمومی

ماده ۶-

الف- اعضای مجمع عمومی بانک مرکزی عبارتند از:

۱- رئیس جمهور (رئیس مجمع)

۲- وزیر امور اقتصادی و دارایی

۳- رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

۴- دو نفر اقتصاددان دارای حداقل پانزده سال تجربه مرتبط، به انتخاب رئیس جمهور تبصره ۱- افراد موضوع جزء (۴) این بند برای مدت چهارسال منصوب می شوند و عزل آنان قبل از اتمام مدت حکم، توسط مقام منصوب کننده امکان پذیر است.
تبصره ۲- دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس - یک نفر از بین اعضای کمیسیون اقتصادی و یک نفر از بین اعضای کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات - به عنوان ناظر (بدون حق رأی) و رئیس کل بانک مرکزی به عنوان دبیر (بدون حق رأی) در جلسات مجمع شرکت می کنند.
ب- وظایف مجمع عمومی بانک مرکزی به شرح زیر است:

- ۱- انتخاب اعضای هیأت نظار به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی
- ۲- بررسی و تصویب صورت های مالی بانک مرکزی
- ۳- اتخاذ تصمیم نسبت به گزارش های هیأت نظار
- ۴- تصویب بودجه و تفریح بودجه بانک مرکزی
- ۵- سایر وظایفی که به موجب این قانون بر عهده مجمع عمومی بانک مرکزی قرار داده شده است.

مبحث دوم- هیأت عالی

الف- ترکیب

ماده ۷-

الف- اعضای هیأت عالی عبارتند از:

- ۱- رئیس کل (رئیس هیأت عالی)
- ۲- وزیر امور اقتصادی و دارایی
- ۳- رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور
- ۴- دو نفر اقتصاددان متخصص در زمینه سیاستگذاری پولی و ارزی
- ۵- دو نفر متخصص در حوزه بانکداری: یک نفر در زمینه حقوق بانکی و یک نفر در زمینه امور مالی

تبصره- اعضای موضوع اجزای (۱)، (۴) و (۵) این بند باید تسلط کافی به مبانی بانکداری اسلامی و روشهای اجرای آن داشته باشند.

ب- رئیس کل مطابق ترتیبات مذکور در مصوبه ۱۳۹۳/۸/۲۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص نحوه اداره بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران توسط رئیس جمهور منصوب و عزل می‌شود. همچنین رئیس کل باید از کفایت علمی و تجربی و سایر شرایط مذکور در مصوبه یادشده برخوردار باشد.

پ- اعضای موضوع اجزای (۴) و (۵) بند «الف» این ماده به پیشنهاد رئیس کل و تأیید و حکم رئیس جمهور منصوب می‌شوند. عزل آنان نیز قبل از اتمام مدت حکم، توسط رئیس جمهور امکان‌پذیر است.

ت- دوره مسئولیت اعضای موضوع اجزای (۴) و (۵) بند «الف» این ماده به مدت پنج سال می‌باشد و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. به منظور ثبات بخشی به سیاست‌های پولی کشور، در اولین دوره اجرای این قانون، حکم یکی از دو عضو یادشده برای مدت دو سال و نیم و حکم عضو دیگر برای مدت پنج سال صادر می‌شود. در دوره‌های بعدی، احکام همه اعضا، پنج‌ساله خواهد بود. در صورت فوت، استعفاء یا عزل هر یک از اعضای موضوع اجزای (۴) و (۵) جایگزین وی باید ظرف یک‌ماه تعیین شود. حکم عضو جایگزین برای باقی‌مانده دوره عضو متوفی، مستعفی یا معزول صادر می‌شود.

ث- اعضای موضوع جزء (۴) بند «الف» این ماده باید مدرک دکتری علوم اقتصادی داشته و از دانش کافی در زمینه اقتصاد کلان و سیاست‌گذاری پولی و ارزی و حداقل ده سال تجربه مرتبط برخوردار باشند.

ج- اعضای موضوع جزء (۵) بند «الف» این ماده باید از شرایط اختصاصی زیر برخوردار باشند:

۱- عضو متخصص در زمینه حقوق بانکی: داشتن مدرک دکتری در رشته حقوق با گرایش مرتبط و حداقل ده سال تجربه مرتبط

۲- عضو متخصص در امور مالی: داشتن مدرک دکتری در یکی از رشته‌های علوم اقتصادی، مالی، بانکداری یا حسابداری و حداقل ده سال تجربه مرتبط

چ- اعضای موضوع اجزای (۴) و (۵) بند «الف» این ماده باید به صورت تمام وقت در خدمت بانک مرکزی بوده و نمی‌توانند شغل یا سمت موظف یا غیرموظف اعم از مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره‌ای در بخش دولتی یا غیردولتی داشته باشند. این ممنوعیت شامل موارد مستثنی شده ذیل اصل یکصد و چهل و یکم (۱۴۱) قانون اساسی نمی‌شود. حقوق و مزایای اعضای یادشده مطابق حقوق و مزایای مقامات موضوع بند «ج» ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ توسط بانک مرکزی پرداخت می‌شود.

تبصره- در صورتی که عضو هیأت عالی مستخدم رسمی یا پیمانی هریک از دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری باشد، دستگاه موظف است بلافاصله پس از صدور حکم عضویت وی در هیأت عالی، او را به بانک مرکزی مأمور نموده و هرگونه افزایش در حقوق قانونی، از جمله ارتقاء، افزایش حقوق سنواتی، افزایش گروه، رتبه و سایر موارد را در طول دوره مأموریت اعمال کند.

ح- اعضای موضوع اجزای (۴) و (۵) بند «الف» این ماده باید واجد شرایط عمومی زیر باشند:

- ۱- اعتقاد و التزام عملی به ولایت فقیه، نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی
- ۲- تابعیت جمهوری اسلامی ایران و نداشتن تابعیت مضاعف و پروانه اقامت دائم در کشور خارجی برای خود، همسر و فرزندان تحت تکفل
- ۳- داشتن حسن شهرت و توانایی انجام وظایف
- ۴- نداشتن سابقه محکومیت کیفری و تخلفات مالی
- ۵- نداشتن سابقه محکومیت قطعی انتظامی به مجازات‌های مذکور در بندهای «د»، «و» و «ی» ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷
- خ- اعضای هیأت عالی باید در اولین جلسه هیأت سوگند یاد کنند. متن سوگندنامه به شرح زیر است:

«بسم الله الرحمن الرحيم من در برابر قرآن مجید به خداوند بزرگ سوگند یاد

می‌کنم که ضمن توجه مستمر به خطیر بودن وظیفه‌ای که بر عهده من گذاشته شده- است، در کلیه اظهارنظرها و تصمیم‌گیری‌های خود، مصالح ملت ایران، پیشرفت اقتصاد کشور، ترویج احکام نورانی اسلام در عرصه پول، بانک و مالیه اسلامی بویژه حذف ربای بانکی و گسترش اخلاق و معنویت در تعاملات اقتصادی جامعه را در چهارچوب قانون اساسی مدنظر قرار دهم. منافع شخصی و فشارهای خارج از چهارچوب قانون، به‌هیچ‌وجه مرا از التزام به قوانین جمهوری اسلامی ایران و انجام وظایفی که شرعاً و قانوناً بر عهده دارم، باز نخواهد داشت و حفظ محرمانگی اطلاعات و تصمیمات مطروحه و مأخوذه در هیأت‌عالی را رعایت و از هرگونه منفعت‌طلبی و سودجویی شخصی و صنفی از آنها خودداری نمایم.»

تبصره- اقلیت‌های دینی شناخته‌شده در قانون اساسی به کتاب آسمانی خود سوگند یاد می‌کنند.

ب- وظایف

ماده ۸- وظایف هیأت‌عالی به شرح زیر است:

- ۱- تعیین سیاست‌های پولی، ارزی و اعتباری بانک مرکزی و تصویب ابزارهای مورد نیاز اجرای سیاست پولی در چهارچوب قانون
- ۲- تصویب برنامه‌های اجرائی که توسط رئیس‌کل برای تحقق اهداف بانک مرکزی پیشنهاد می‌شود.
- ۳- نظارت بر عملکرد هیأت‌عامل بانک مرکزی
- ۴- تصویب دستورالعمل‌های موردنیاز برای اجرای این قانون، از جمله دستورالعمل‌های مربوط به «تسهیلات و تعهدات کلان» و «اشخاص مرتبط»
- ۵- اتخاذ تصمیم در خصوص صدور، تعلیق، تمدید و لغو مجوز تأسیس و فعالیت مؤسسات اعتباری
- ۶- اتخاذ تصمیم در خصوص تعیین هیأت سرپرستی موقت بازسازی و گزیر مؤسسات اعتباری متخلف یا در معرض خطر

- ۷- اجازه تأسیس و تعطیلی شعب، نمایندگی‌ها، مؤسسات و شرکتهای تابعه بانک مرکزی در چهارچوب قوانین و مقررات مرتبط
- ۸- اتخاذ تدابیر لازم برای مدیریت نقدینگی و هدایت تسهیلات و اعتبارات بانکی در جهت تحقق هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳) این قانون
- ۹- اظهارنظر درباره بودجه سالانه بانک مرکزی
- ۱۰- اتخاذ تصمیم درخصوص انتشار یا از گردش نمودن انواع اسکناس و مسکوک و سایر انواع پول ملی
- ۱۱- اتخاذ تصمیم درمورد تعیین سقف نرخ سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری و تسهیلات مبتنی بر عقود با بازدهی معین
- ۱۲- اتخاذ تصمیم درمورد نرخ کارمزد تسهیلات قرض الحسنه و انواع خدمات بانکی
- ۱۳- اتخاذ تصمیم در خصوص اعطای اعتبار به صندوق ضمانت سپرده‌ها
- ۱۴- تصویب استانداردهای حسابداری، حسابرسی و گزارشگری مالی بانک مرکزی و «اشخاص تحت نظارت» برای پیشنهاد به مرجع قانونی تدوین استانداردهای یادشده
- ۱۵- بررسی و تصویب گزارش‌های رئیس‌کل، قبل از ارائه به مجلس شورای اسلامی و مجمع عمومی بانک مرکزی
- ۱۶- بررسی و تصویب گزارش‌های دوره‌ای بانک مرکزی قبل از انتشار
- ۱۷- تعیین حدود مجاز نگهداری و نقل و انتقال اسکناس، مسکوک و ابزارهای پرداخت مشابه، از جمله چکهای تضمین‌شده، توسط اشخاص حقیقی و حقوقی و واریز یا برداشت نقدی از طریق مؤسسات اعتباری
- ۱۸- نظارت بر حسن اجرای سیاستهای پولی، ارزی و اعتباری در تحقق و انطباق با مسؤولیت، اهداف و وظایف بانک مرکزی
- ماده ۹-

الف- جلسات هیأت‌عالی با حضور دوسوم اعضاء رسمیت می‌یابد و تصمیمات

آن با رأی موافق چهار عضو اتخاذ می‌گردد. حضور رئیس کل یا قائم‌مقام وی (در صورت فقدان رئیس کل) در جلسات هیأت عالی ضروری است.

ب- دبیرخانه هیأت عالی در حوزه قائم مقام رئیس کل مستقر می‌شود. قائم‌مقام رئیس کل به‌عنوان دبیر هیأت عالی (بدون حق رأی) در جلسات شرکت می‌کند.
پ- جلسات هیأت عالی حداقل دو بار در ماه تشکیل می‌شود. جلسات فوق‌العاده هیأت عالی به درخواست رئیس کل یا حداقل دو عضو دیگر هیأت عالی تشکیل می‌شود.

ت- اعضای هیأت عامل و سایر اشخاص ذی‌ربط با موضوع جلسه، به تشخیص رئیس کل، می‌توانند بدون حق رأی در جلسات هیأت عالی شرکت کنند.
ث- دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی (موضوع تبصره (۲) بند «الف» ماده (۶) این قانون) و دادستان کل کشور یا معاون وی به‌عنوان ناظر (بدون حق رأی) در جلسات هیأت عالی شرکت می‌کنند. این افراد، مشمول قواعد مدیریت تعارض منافع هستند.

پ- نشست ویژه سیاستگذاری پولی و ارزی

ماده ۱۰-

الف- رئیس کل موظف است اولین جلسه هیأت عالی در هر فصل را با عنوان «نشست ویژه سیاستگذاری پولی و ارزی»، به بررسی اثربخشی سیاست‌های پولی، ارزی و اعتباری اجراء شده بانک مرکزی اختصاص دهد. کلیه تصمیمات معطوف به سیاستگذاری پولی، ارزی و اعتباری که به تشخیص رئیس کل بر فضای کسب و کار کشور تأثیر جدی خواهد داشت، صرفاً باید در این نشست‌ها اتخاذ شود.

رئیس کل، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور باید در این نشست‌ها شرکت کنند. رؤسای اتاقهای «بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران»، «تعاون ایران» و «اصناف ایران» الزاماً باید برای شرکت در نشست‌های ویژه سیاستگذاری پولی و ارزی و استماع نظرات آنان دعوت شوند.

همچنین رئیس کل می تواند افراد دیگری از بخش دولتی، تعاونی یا خصوصی و یا کارشناسان مستقل را به منظور اطلاع از نظرات مشورتی آنان به صورت موردی با رعایت قواعد محرمانگی موضوع ماده (۱۱) این قانون برای حضور در نشست های ویژه سیاستگذاری دعوت کند.

نشست های فوق العاده سیاستگذاری پولی و ارزی در خارج از زمان های مقرر در صدر این بند، به درخواست رئیس کل، وزیر امور اقتصادی و دارایی یا حداقل دو نفر از اعضای هیأت عالی یا به درخواست مشترک رؤسای اتاق های «بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران»، «تعاون ایران» و «اصناف ایران» برای تبادل نظر در موضوع مورد نظر درخواست کنندگان و در صورت ضرورت، اتخاذ تصمیم درباره آن موضوع تشکیل می شود.

ب- رئیس کل موظف است حداقل سه روز قبل از برگزاری نشست ویژه سیاستگذاری (غیر از نشست های فوق العاده)، گزارش عملکرد بانک مرکزی و شبکه بانکی کشور در دوره مورد گزارش را در اختیار اعضای اصلی و ناظر هیأت عالی قرار دهد. گزارش رئیس کل باید مشتمل بر فصل های زیر باشد:

۱- تغییرات حجم و رشد نقدینگی، پایه پولی و اجزای آن و روند نرخ های سود در دوره مورد گزارش

۲- عملکرد بانک مرکزی، نقش دولت و شبکه بانکی در رابطه با ثبات یا تغییرات سطح عمومی قیمت ها

۳- عملکرد بانک مرکزی، شبکه بانکی کشور در مجموع و هر یک از مؤسسات اعتباری به تفکیک، در زمینه ثبات و سلامت شبکه بانکی کشور

۴- عملکرد بانک مرکزی، شبکه بانکی کشور در مجموع و هر یک از مؤسسات اعتباری به تفکیک در زمینه حمایت از رشد اقتصادی و اشتغال، گسترش زیرساخت ها، توسعه فناوری و افزایش صادرات کشور

۵- مطالبات، بدهی ها و تعهدات خارجی کشور، وضعیت بازار ارز و عملکرد بانک مرکزی در زمینه حفظ و ارتقای ارزش پول ملی و بهبود تراز پرداخت ها

۶- ارزیابی نتایج و پیامدهای سیاست‌ها و اقدامات مصوب در نشست‌های قبلی، پیش‌بینی وضعیت آتی و پیشنهادهای رئیس‌کل برای اجراء در دوره پیش رو هیأت‌عالی می‌تواند پس از بحث و بررسی، گزارش رئیس‌کل را عیناً تأیید؛ یا اصلاحات لازم را در آن اعمال کند. نظرات متفاوت اعضای هیأت‌عالی، رؤسای اتاقها و سایر مدعوین که به تصویب اکثریت اعضای حاضر هیأت‌عالی نرسیده، در صورت درخواست آنان به صورت جداگانه به متن گزارش الصاق می‌شود. مصوبات نشست‌های ویژه سیاستگذاری به همراه مستندات و منضمات آن باید ظرف سه روز کاری توسط رئیس‌کل برای مقام معظم رهبری، رئیس‌جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس قوه قضائیه، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رؤسای کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارسال شود. اطلاع‌رسانی عمومی درباره مذاکرات و تصمیمات نشست‌های ویژه سیاستگذاری صرفاً توسط رئیس‌کل صورت می‌گیرد.

ت- قواعد افشاء و محرمانگی

ماده ۱۱-

الف- اصل در مذاکرات و مصوبات هیأت‌عالی و سایر ارکان بانک مرکزی، غیرمحرمانه بودن و انتشار عمومی آنهاست. بانک مرکزی موظف است مشروح مذاکرات و مصوبات هیأت‌عالی را نهایتاً تا ده روز کاری پس از برگزاری جلسه از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر کند.

ب- موارد زیر از انتشار عمومی مستثنی هستند:

- ۱- موضوعات مؤثر بر امنیت ملی و اسرار حاکمیتی
- ۲- اطلاعاتی که افشای آنها مصداق نقض حریم خصوصی یا اسرار تجاری اشخاص حقیقی یا حقوقی باشد.
- ۳- مذاکرات و تصمیماتی که انتشار آنها قبل از نهائی شدن می‌تواند مورد سوءاستفاده قرار بگیرد.

پ- دستورالعمل مربوط به قواعد محرمانگی در بانک مرکزی مشتمل بر نحوه انتشار مذاکرات و مصوبات و شرایط و زمان بندی خروج مصوبات محرمانه از قید محرمانگی، به پیشنهاد هیأت عالی به تصویب مجمع عمومی بانک مرکزی رسیده و بر روی پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی قرار می گیرد. تشخیص موارد محرمانه و غیرقابل انتشار در چهارچوب دستورالعمل مذکور با رئیس کل است.

ت- اعضای ارکان و کارکنان و کارگزاران بانک مرکزی و سایر اشخاص مطلع نباید اطلاعات محرمانه دولت، بانک مرکزی و «اشخاص تحت نظارت» را جز به موجب قانون یا حکم دادگاه، افشاء کنند.

ث- کمیته های تخصصی

ماده ۱۲- کمیته های تخصصی هیأت عالی عبارتند از:

۱- کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی

۲- کمیته تنظیم گری و نظارت بانکی

ماده ۱۳-

الف- اعضای کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی عبارتند از:

۱- قائم مقام رئیس کل (رئیس)

۲- معاون سیاستگذاری پولی (دبیر)

۳- معاون ارزی رئیس کل

۴- اعضای موضوع جزء (۴) بند «الف» ماده (۷) این قانون

۵- اعضای از هیأت عامل که رئیس کل عضویت آنان را در این کمیته لازم می داند.

۶- سه نفر خبره اقتصادی مسلط به اقتصاد کلان و سیاست پولی با مدرک

دکتری علوم اقتصادی و حداقل ده سال سابقه کاری مرتبط و معتبر: یک نفر توسط

رئیس کل، یک نفر توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی و یک نفر مشترکاً توسط

رؤسای اتاق های «بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران»، «تعاون ایران» و

«اصناف ایران» معرفی می شود.

۷- دو نفر متخصص امور ارزی با معرفی رئیس کل

تبصره- اعضای موضوع اجزای (۶) و (۷) این بند برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد ایشان بلامانع است. افراد یادشده، در صورتی که قبل از صدور حکم عضویت، در استخدام بانک مرکزی نبوده باشند، به صورت غیرموظف در جلسات کمیته شرکت می‌کنند.

ب- وظایف کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی عبارت است از:

۱- آماده‌سازی دستورکار و پیش‌نویس مصوبات هیأت‌عالی در موضوعات مرتبط با سیاست‌های پولی و ارزی بانک مرکزی

۲- ارزیابی اثربخشی سیاست‌های پولی و ارزی بانک مرکزی و ارائه گزارش به هیأت‌عالی

۳- پایش مستمر عملکرد مؤسسات اعتباری از حیث همراهی با اهداف و سیاست‌های اعلام‌شده بانک مرکزی و ارائه پیشنهادات تشویقی یا تنبیهی لازم به هیأت‌عالی

۴- انجام سایر امور که توسط هیأت‌عالی یا رئیس کل ارجاع می‌شود.

ماده ۱۴-

الف- اعضای کمیته تنظیم‌گری و نظارت بانکی عبارتند از:

۱- قائم مقام رئیس کل (رئیس)

۲- معاون تنظیم‌گری و نظارت (دبیر)

۳- معاون حقوقی رئیس کل

۴- اعضای موضوع جزء (۵) بند «الف» ماده (۷) این قانون

۵- اعضای از هیأت‌عامل که رئیس کل عضویت آنان را در این کمیته لازم می‌داند.

۶- سه نفر حقوقدان مسلط به حقوق بانکی و موضوعات مرتبط با تنظیم‌گری

و نظارت بانکی با مدرک دکتری حقوق و حداقل ده سال سابقه کار مرتبط و معتبر:

یک نفر توسط رئیس کل، یک نفر توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی و یک نفر

توسط دادستان کل کشور معرفی می‌شود.

تبصره- اعضای موضوع جزء (۶) این بند برای مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. افراد یادشده، در صورتی که قبل از صدور حکم عضویت، در استخدام بانک مرکزی نبوده باشند، به صورت غیرموظف در جلسات کمیته مزبور شرکت می کنند.

ب- وظایف کمیته تنظیم گری و نظارت بانکی عبارت است از:

- ۱- آماده سازی دستورکار و پیش نویس مصوبات هیأت عالی در موضوعات مرتبط با تنظیم گری و نظارت بانکی
- ۲- ارزیابی اثربخشی تصمیمات بانک مرکزی در حوزه تنظیم گری و نظارت بانکی و ارائه گزارش به هیأت عالی
- ۳- پایش مستمر عملکرد «اشخاص تحت نظارت» از جهت تمکین به دستورالعمل های ابلاغی بانک مرکزی در خصوص حفظ سلامت و ثبات شبکه بانکی و ارائه پیشنهادات تشویقی یا تنبیهی لازم به هیأت عالی
- ۴- انجام سایر اموری که توسط هیأت عالی یا رئیس کل ارجاع می شود.

مبحث سوم- هیأت عامل

ماده ۱۵-

الف- رئیس کل، قائم مقام و معاونان رئیس کل، اعضای هیأت عامل بانک مرکزی را تشکیل می دهند.

ب- قائم مقام رئیس کل با پیشنهاد رئیس کل و تأیید و حکم رئیس جمهور منصوب و عزل می شود.

تبصره- قائم مقام رئیس کل باید واجد شرایط مذکور در بند «ب» ماده (۷) این قانون باشد.

پ- اجرای کلیه وظایف و بکارگیری اختیارات بانک مرکزی در این قانون، در چهارچوب مصوبات هیأت عالی بر عهده هیأت عامل است. همچنین هیأت- عامل مکلف به اجرای سایر اموری است که از سوی هیأت عالی یا رئیس کل

ارجاع می‌گردد. مصوبات هیأت عامل پس از تأیید رئیس کل، معتبر خواهد بود.
ماده ۱۶- رئیس کل، بالاترین مقام اجرائی بانک مرکزی است و مسئولیت اداره بانک مرکزی و اجرای این قانون و مقررات مربوط به آن را برعهده دارد. رئیس کل، عهده‌دار کلیه امور اجرائی بانک مرکزی می‌باشد و در چهارچوب مصوبات هیأت عالی در قبال اقدامات بانک مرکزی پاسخگوست.

همچنین رئیس کل عهده‌دار وظایف زیر است:

- ۱- نصب و عزل معاونان و مدیران بانک مرکزی
- ۲- سخنگویی بانک مرکزی و هیأت عالی
- ۳- نمایندگی بانک مرکزی در کلیه مراجع رسمی داخلی و خارجی
- ۴- امضای قرارداد و توافقنامه به نمایندگی از بانک مرکزی
- ۵- طرح دعوی در مراجع رسمی داخلی و خارجی
- ۶- طراحی ساختار و حکمرانی داخلی بانک مرکزی و ارائه آن به هیأت عالی جهت تصویب

۷- پیشنهاد بودجه سالانه بانک مرکزی به هیأت عالی

۸- سایر وظایف محوله از سوی هیأت عالی

تبصره ۱- رئیس کل می‌تواند حق امضاء و یا بخشی از وظایف اجرائی خود را به قائم مقام، معاونان، مدیران و کارکنان بانک مرکزی تفویض کند.

تبصره ۲- اختیارات قائم مقام رئیس کل به جز مواردی که در این قانون تصریح شده است، از طرف رئیس کل تعیین می‌شود و در صورت غیبت، استعفاء یا فوت رئیس کل، تا زمان تعیین جایگزین، قائم مقام دارای کلیه اختیارات و وظایف رئیس کل می‌باشد.

مبحث چهارم- هیأت نظار

ماده ۱۷-

الف- هیأت نظار مرکب از سه عضو حسابرس از میان حساب‌برسان خبره مطلع

در امور بانکی با داشتن حداقل ده سال سابقه مرتبط و دو عضو اقتصاددان متخصص بانکداری است که به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تأیید مجمع عمومی بانک مرکزی برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند. رئیس هیأت از میان اقتصاددانان عضو هیأت توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی انتخاب می‌شود.

ب- وظایف هیأت نظار به شرح زیر است:

- ۱- حسابرسی صورتهای مالی بانک و تهیه گزارشهای مربوط
- ۲- رسیدگی به داراییها و بدهیهای بانک مرکزی حداقل هر سه ماه یکبار و تهیه گزارش تغییرات
- ۳- تهیه گزارشهای ادواری و موردی در رابطه با عملکرد بانک مرکزی از لحاظ انطباق با قوانین و مقررات
- ۴- تفریغ بودجه بانک مرکزی
- پ- رئیس هیأت نظار موظف است گزارشهای مصوب هیأت نظار را برای اعضای مجمع عمومی بانک مرکزی و اعضای هیأت عالی ارسال کند.
- ت- نمایندگان ناظر مجلس در مجمع عمومی بانک مرکزی موظفند حداکثر ۴۸ ساعت قبل از برگزاری مجمع، گزارش خود را در ارتباط با گزارشهای ارائه شده توسط هیأت نظار به دبیرخانه مجمع عمومی ارسال نمایند تا در دستور کار مجمع قرار گیرد. رئیس کل موظف است امکان دسترسی هیأت نظار به تمامی اطلاعات و اسناد و مدارک بانک مرکزی را فراهم کند.

ث- رئیس کل موظف است نسخه‌ای از کلیه تصمیمات، اسناد و گزارشهای مرتبط با عملکرد بانک مرکزی را بلافاصله پس از تهیه یا تصویب به هیأت نظار تسلیم نماید.

ج- اعضای هیأت نظار نمی‌توانند شغل یا سمت موظف یا غیرموظف اعم از مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره‌ای در بخش دولتی یا غیردولتی داشته باشند. این ممنوعیت شامل موارد مستثنی شده ذیل اصل یکصد و چهل و یکم (۱۴۱) قانون اساسی نمی‌شود.

حقوق و مزایای اعضای هیأت نظار مطابق حقوق و مزایای مقامات موضوع بند «ج» ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی پرداخت می‌شود. همچنین هزینه استفاده از خدمات حسابرسی که حسب تشخیص رئیس هیأت نظار استفاده از خدمات آنها برای انجام مأموریت‌های هیأت نظار ضروری است، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی پرداخت می‌شود. سایر هزینه‌های هیأت نظار، مشتمل بر هزینه‌های اداری و پشتیبانی، توسط بانک مرکزی تأمین خواهد شد.

چ- بانک مرکزی موظف است با درخواست رئیس هیأت نظار، فضای مناسب، امکانات، تجهیزات و نیروی انسانی موردنیاز هیأت را تأمین کند.

ح- آیین‌نامه داخلی هیأت نظار توسط رئیس هیأت تهیه شده و به تصویب مجمع عمومی می‌رسد.

مبحث پنجم- شورای فقهی

ماده ۱۸- برای حصول اطمینان از اجرای صحیح عملیات بانکی بدون ربا و جهت نظارت بر عملکرد نظام بانکی و اظهارنظر نسبت به رویه‌ها و ابزارهای رایج، شیوه‌های عملیاتی، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها، چهارچوب قراردادها و نحوه اجرای آنها از جهت انطباق با موازین فقه اسلامی، «شورای فقهی» در بانک مرکزی تشکیل می‌شود:

الف- شورای فقهی متشکل از افراد زیر است:

- ۱- پنج فقیه (مجتهد متجزی در حوزه فقه معاملات و صاحب‌نظر در مسائل پولی و بانکی)
- ۲- رئیس کل
- ۳- معاونان تنظیم‌گری و نظارت و حقوقی رئیس کل
- ۴- یک نفر اقتصاددان متخصص در بانکداری اسلامی به انتخاب رئیس کل

۵- یک نفر حقوقدان متخصص در بانکداری اسلامی به انتخاب رئیس کل
۶- یک نفر از مدیران عامل بانکهای کشور به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی
اعضای موضوع اجزای (۱)، (۴) و (۵) این بند برای مدت پنج سال منصوب
می شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

ب- حکم اعضای حقیقی شورای فقهی توسط رئیس کل صادر می شود.
پ- فقهای عضو شورای فقهی به پیشنهاد مشترک مدیر حوزه های علمیه کشور و
رئیس کل به شورای نگهبان معرفی و با تأیید اکثریت فقهای آن شورا انتخاب می شوند.
ت- رئیس و نایب رئیس شورای فقهی از میان فقهای عضو شورا با رأی
اکثریت اعضا برای مدت دو سال انتخاب می شوند.

ث- جلسات شورای فقهی با حضور رئیس یا نایب رئیس شورا و حداقل دو
نفر دیگر از فقهای عضو شورا رسمیت می یابد. مصوبات فقهی شورا با رأی موافق
سه نفر از فقهای عضو شورا معتبر است و اعضای غیر فقیه در موضوعات فقهی
حق رأی ندارند.

ج- یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با اولویت آشنایی با اقتصاد و
بانکداری اسلامی به پیشنهاد کمیسیون اقتصادی و انتخاب مجلس شورای اسلامی
به عنوان عضو ناظر و بدون حق رأی در جلسات شورای فقهی شرکت می کند.

چ- شورای فقهی موظف است نسبت به مصوبات هیأت عالی و کمیته های ذیل
آن که حسب تشخیص رئیس شورای فقهی واجد ملاحظات شرعی می باشد،
اظهار نظر نموده و موارد عدم انطباق با شرع را توسط رئیس یا نایب رئیس شورا
بصورت کتبی به رئیس کل اعلام کند. فتوای معیار در مصوبات شورا، آرای فقهی
ولی فقیه است و در صورت نبود فتوای ولی فقیه، طبق نظر مشهور عمل می شود.
مهلت اظهار نظر شورا در موارد فوق پانزده روز است. عدم اظهار نظر در مهلت فوق
به مثابه موافقت شورا تلقی می شود.

همچنین، شورا موظف است در خصوص موضوعاتی که توسط رئیس کل به
شورای فقهی ارجاع می شود، یا توسط دبیرخانه یا به درخواست هریک از اعضای

شورای فقهی در دستور کار شورا قرار می‌گیرد، اظهارنظر نموده، موارد عدم انطباق با شرع را به رئیس کل اعلام کند. رئیس کل موظف است مصوبات شورای فقهی را پیگیری و بر حُسن اجرای آنها نظارت کند.

ح- مصوبات شورای فقهی از طریق رئیس کل ابلاغ می‌شود و برای کلیه ارکان بانک مرکزی و «اشخاص تحت نظارت» لازم‌الرعایه است.

خ- اظهارنظر فقهی شورای فقهی بانک مرکزی، نافذ اختیارات فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (۴) قانون اساسی نمی‌باشد.

د- شورای فقهی دارای دبیرخانه‌ای است که دبیر آن از بین افراد آشنا با بانکداری اسلامی به پیشنهاد رئیس شورای فقهی و پس از تأیید اکثریت اعضای شورا، با حکم رئیس کل برای مدت دو سال منصوب می‌شود و انتخاب مجدد وی بلامانع است. ساختار دبیرخانه و شرح وظایف آن با پیشنهاد شورای فقهی به تصویب مجمع عمومی می‌رسد و توسط رئیس کل ابلاغ می‌شود. دبیرخانه شورای فقهی می‌تواند کمیته‌های تخصصی فقهی و کارشناسی تشکیل دهد.

ذ- دستورالعمل نحوه اداره جلسات شورای فقهی، نحوه تشکیل و اداره کمیته‌های تخصصی فقهی و کارشناسی و چگونگی نظارت فقهی شورا بر «اشخاص تحت نظارت» توسط دبیر شورا پیشنهاد و پس از تصویب در شورای فقهی، توسط رئیس کل ابلاغ می‌شود.

ر- بانک مرکزی موظف است مشروح مذاکرات و مصوبات شورای فقهی را بر پایگاه اطلاع‌رسانی خود قرار داده و برای عموم منتشر نماید.

فصل چهارم: گسترش اشراف اطلاعاتی و توسعه وظایف و اختیارات نظارتی

ماده ۱۹-

الف- بانک مرکزی موظف است از طریق ایجاد یا توسعه سامانه‌های حاکمیتی، و تکلیف «اشخاص تحت نظارت» به وضع قواعد و فرآیندهای موردنظر بانک

مرکزی در سامانه‌های داخلی خود، بر عملیات «اشخاص تحت نظارت»، به‌ویژه مؤسسات اعتباری و نقل و انتقال وجه توسط آنها نظارت کند.

ب- تراکنش‌هایی که مبلغ آنها از حدی که متناسب با وضعیت اشخاص حقیقی و حقوقی توسط هیأت‌عالی تعیین می‌شود، بیشتر باشد، تنها در صورتی قابل انجام است که شناسه یکتای صورتحساب الکترونیکی مربوط (موضوع بند «ث» ماده (۱) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مصوب ۱۳۹۸/۷/۲۱) در کاربرگ (فرم) درخواست انتقال وجه در سامانه حاکمیتی بانک مرکزی ثبت شده باشد. در موارد نبود صورتحساب الکترونیکی، باید «بابت» یا «انگیزه» انتقال‌دهنده از انتقال وجه، توسط وی در کاربرگ (فرم) درخواست انتقال وجه در سامانه حاکمیتی موردنظر ثبت شده و به تأیید انتقال‌گیرنده برسد.

تبصره- دستورالعمل تعیین حدود تراکنش‌های موضوع این بند، متناسب با اطلاعات اقتصادی، هویتی و سایر اطلاعات مربوط، برای هر تراکنش و مجموع تراکنش‌های هر شخص در بازه‌های زمانی معین، به تصویب هیأت‌عالی می‌رسد.

ماده ۲۰-

الف- کلیه مؤسسات اعتباری موظفند سامانه‌های عملیاتی خود را مطابق الگوی ابلاغی بانک مرکزی به گونه‌ای تنظیم کنند که هرگونه تغییر در موارد زیر بلافاصله و به‌صورت برخط برای بانک مرکزی و کلیه اعضای هیأت‌مدیره، هیأت-عامل و مدیران ذی‌ربط مؤسسه اعتباری قابل مشاهده باشد:

۱- مانده سپرده‌ها، به تفکیک انواع سپرده

۲- مانده تسهیلات اعطائی، به تفکیک انواع تسهیلات

۳- مانده کل تعهدات پذیرفته‌شده به نفع اشخاص به تفکیک نوع تعهدات

۴- مانده تسهیلات و تعهدات کلان، به تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق،

مشکوک‌الوصول و امهال‌شده

۵- مانده تسهیلات اعطائی و تعهدات پذیرفته‌شده به نفع «اشخاص مرتبط» به

- تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق، مشکوک الوصول و امهال شده
- ۶- صورت تفصیلی تسهیلات و تعهدات مربوط به مصادیق اشخاص مذکور در اجزای (۴) و (۵) این بند به همراه نرخ سود و وثایق دریافتی در هر مورد، به تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق، مشکوک الوصول و امهال شده
- ۷- مانده تسهیلات اعطائی به دولت، شرکتهای دولتی و سایر دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق، مشکوک الوصول و امهال شده
- ۸- جمع مطالبات غیرجاری به تفکیک سررسید گذشته، معوق، مشکوک الوصول و نسبت مطالبات غیرجاری به کل مطالبات مؤسسه اعتباری
- ۹- میزان تسهیلات غیرجاری امهال شده
- ۱۰- مانده بدهی به بانک مرکزی به تفکیک سرفصلهای مربوط
- ۱۱- مانده مطالبات از بانک مرکزی به تفکیک سرفصلهای مربوط
- ۱۲- مانده بدهی به سایر مؤسسات اعتباری، به صورت سرجمع و تفکیک شده
- ۱۳- مانده مطالبات از سایر مؤسسات اعتباری، به صورت سرجمع و تفکیک شده
- ۱۴- میانگین و بالاترین نرخ سود پرداخت شده به سپرده گذاران در یک سال گذشته
- ۱۵- میانگین و بالاترین نرخ سود تسهیلات اعطاء شده در یک سال گذشته
- ۱۶- نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری
- ۱۷- نسبت های نقدینگی مؤسسه اعتباری به تفکیک انواع
- ۱۸- میزان سهام مؤسسه اعتباری در بنگاههای اقتصادی به تفکیک
- ۱۹- ذخائر عمومی و اختصاصی مطالبات مشکوک الوصول به تفکیک انواع و تغییرات آنها
- ۲۰- دارایی، بدهی و تعهدات ارزی مؤسسه اعتباری و تغییرات آن
- ۲۱- فهرست دارایی های مؤسسه اعتباری (غیر از تسهیلات)
- ۲۲- مانده اوراق مالی اسلامی به تفکیک دولتی و غیردولتی
- تبصره- دستورالعمل سایر شاخصهای احتیاطی و نظارتی توسط بانک مرکزی تهیه و به تصویب هیأت عالی می رسد.

ب- فهرست تعاریف، متغیرها و شاخصها، نحوه محاسبه و حدود مجاز هر یک از موارد فوق توسط هیأت عالی تعیین می شود. بانک مرکزی موظف است ظرف شش ماه، دستورالعمل نحوه محاسبه و حدود مجاز کمیت های موضوع این ماده را که به تصویب هیأت عالی رسیده است، به مؤسسات اعتباری ابلاغ کند.

پ- مؤسسات اعتباری موظفند با وضع قواعد و فرآیندهای مورد نظر بانک مرکزی در سامانه های داخلی خود و با استفاده از سامانه های حاکمیتی بانک مرکزی، از عدم انجام موارد زیر اطمینان حاصل کنند:

۱- پرداخت تسهیلات کلان یا پذیرش تعهدات کلان بدون رعایت حدود و دستورالعمل های مربوط

۲- پرداخت تسهیلات یا پذیرش تعهدات به نفع «اشخاص مرتبط» با مؤسسه اعتباری، بدون رعایت حدود و دستورالعمل های مربوط

۳- پرداخت تسهیلات یا پذیرش تعهدات به اتکاء منابع غیر واقعی و ناپایدار به تشخیص بانک مرکزی که موجب کمبود نقدینگی و نیاز مؤسسه اعتباری به استفاده از منابع بانک مرکزی، خارج از حدود مجاز مذکور در ماده (۴۵) این قانون شود.

۴- تملک انواع دارایی حقیقی شامل املاک و مستغلات و دارایی مالی شامل سهام و سایر اوراق بهادار فراتر از حدود مصوب هیأت عالی

اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل و مدیران ذی ربط مؤسسه اعتباری در موارد فوق الذکر متضامناً مسؤول هستند و ادعای عدم اطلاع از عملکرد مؤسسه اعتباری از آنان مسموع نیست.

ت- اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیران، کارکنان و سهامداران مؤثر مؤسسه اعتباری و سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی که در کتمان، بیش از حد اظهار یا کم اظهار ارقام اطلاعاتی موضوع این ماده دخیل بوده اند، به تمام یا برخی از مجازات های درجه چهار موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ محکوم می شوند.

ث- در صورت مطالبه بانک مرکزی، مؤسسات اعتباری موظفند ریز داده‌های لازم برای محاسبه نسبت‌های موضوع این ماده را در چهارچوبی که بانک مرکزی تعیین می‌کند، در اختیار آن بانک قرار دهند.

ج- شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات فناوری اطلاعات و مدیران سامانه‌های عملیاتی مؤسسات اعتباری موظفند قواعد محاسبه نسبت‌های احتیاطی موضوع این ماده و سایر موارد اعلامی بانک مرکزی را در سامانه‌های عملیاتی مؤسسات اعتباری اعمال کنند. مدیران شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات فناوری اطلاعات به مؤسسات اعتباری و مدیران سامانه‌های عملیاتی آنها که از اجرای حکم موضوع این بند و سایر الزامات نظارتی بانک مرکزی تخلف کنند، به مجازات‌های درجه چهار موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شوند.

چ- بانک مرکزی موظف است با استفاده از اطلاعاتی که به موجب این ماده دریافت می‌کند و سایر اطلاعات دریافتی از مؤسسات اعتباری، مانده تسهیلات و تعهدات کلان غیرجاری هر «ذی‌نفع واحد» و مانده تسهیلات و تعهدات جاری و غیرجاری «اشخاص مرتبط» با هریک از مؤسسات اعتباری را به تفکیک اشخاص، به همراه نرخ سود، مدت بازپرداخت، دوره تنفس، وضعیت بازپرداخت (جاری، سررسید گذشته، معوق یا مشکوک‌الوصول) و نوع و میزان وثیقه دریافت شده، از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی خود در دسترس عموم قرار داده و بروزرسانی نماید. تعریف و مصادیق «ذی‌نفع واحد» در چهارچوب دستورالعمل مصوب هیأت عالی تعیین می‌گردد.

فصل پنجم: تحکیم اقتدار

ماده ۲۱- بانک مرکزی موظف است اقدامات حاکمیتی موضوع این فصل را در موارد زیر با استفاده از ساختار و ترتیباتی که در مواد بعد بیان می‌شود، پیگیری نماید:

۱- رسیدگی به تخلفات «اشخاص تحت نظارت» و اعمال مجازات‌های قانونی در مورد آنها

۲- رسیدگی به اختلافات «اشخاص تحت نظارت» با یکدیگر و دعاوی حقوقی مشتریان و سایر ذی‌نفعان علیه «اشخاص تحت نظارت» و بالعکس

۳- پیگیری جرائم پولی و بانکی

تبصره- رئیس کل در چهارچوب این قانون و مصوبات هیأت عالی، نماینده تام‌الاختیار بانک مرکزی در کلیه موارد فوق است و می‌تواند اختیارات نظارتی خود را به هریک از معاونانش تفویض کند. وظایف و اختیاراتی که در قانون برای معاونان رئیس کل پیش‌بینی شده، نافی اختیارات و مسئولیت رئیس کل نیست.

مبحث اول- رسیدگی به تخلفات «اشخاص تحت نظارت» و اعمال مجازات‌های قانونی در مورد آنها

ماده ۲۲- به‌منظور رسیدگی و صدور احکام انتظامی نسبت به تخلفات «اشخاص تحت نظارت» یا مدیران، کارکنان و سهامداران مؤثر آنها از قوانین، مقررات، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و دستورات بانک مرکزی، هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر انتظامی به شرح زیر در بانک مرکزی تشکیل می‌شود:

الف- هیأت انتظامی بدوی متشکل از سه نفر به شرح زیر است:

۱- یک قاضی مسلط به قوانین و مقررات پولی و بانکی با حداقل ده سال تجربه در پرونده‌های اقتصادی و مالی که توسط رئیس قوه قضائیه پس از مشورت با رئیس کل انتخاب می‌شود.

۲- دو نفر کارشناس خبره بانکی به پیشنهاد رئیس کل و تأیید هیأت عالی

ب- هیأت انتظامی تجدیدنظر متشکل از سه نفر به شرح زیر است:

۱- یک قاضی مسلط به قوانین و مقررات پولی و بانکی با حداقل پانزده سال تجربه قضاوت در پرونده‌های اقتصادی و مالی که توسط رئیس قوه قضائیه پس از مشورت با رئیس کل انتخاب می‌شود.

۲- دو نفر کارشناس خبره بانکی به انتخاب رئیس کل و تأیید هیأت عالی

تبصره- قاضی و کارشناسانی که عضو هیأت بدوی هستند، نمی‌توانند در مورد همان

پرونده، عضو هیأت تجدیدنظر باشند.

پ- معاون تنظیم‌گری و نظارت با حفظ مسئولیت، به‌عنوان دادستان هیأت انتظامی بانک مرکزی تعیین می‌شود و بدون حق رأی در جلسات هیأت انتظامی شرکت می‌کند.

ت- هیأت انتظامی بدوی موظف است با درخواست معاون تنظیم‌گری و نظارت به تخلفات «اشخاص تحت نظارت» یا سهامداران مؤثر، مدیران و کارکنان آنها به‌فوریت رسیدگی کند. آرای صادره از هیأت‌های انتظامی بدوی ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ از سوی محکوم‌علیه و بانک مرکزی قابل اعتراض است. هیأت انتظامی تجدیدنظر موظف است به اعتراض واصله به آرای هیأت انتظامی بدوی به‌فوریت رسیدگی کند.

ث- قاضی عضو هر یک از هیأت‌های انتظامی بدوی و تجدیدنظر، رئیس آن هیأت است.

ج- جلسات هیأت انتظامی بدوی و تجدیدنظر با حضور کلیه اعضاء تشکیل می‌شود. انشاء رأی برعهده قاضی عضو هیأت است.

چ- دعوت از مشتکی‌عنه یا نماینده وی برای حضور در هیأت بدوی و تجدیدنظر الزامی است. در صورت عدم حضور بدون عذر موجه (به تشخیص رئیس هیأت) هیأت می‌تواند اقدام به صدور رأی غیابی نماید.

ح- رئیس هیأت انتظامی می‌تواند از نماینده کانون بانکها یا سایر اشخاص مطلع بدون حق رأی برای شرکت در جلسات هیأت دعوت به‌عمل آورد.

خ- اعضای هیأت‌های انتظامی برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. حقوق و مزایای کارشناسان عضو هیأت انتظامی توسط بانک مرکزی و حقوق و مزایای قضات هیأت انتظامی توسط قوه قضائیه پرداخت می‌شود. د- عزل قضات عضو هیأت‌های انتظامی با پیشنهاد رئیس کل و تأیید رئیس قوه قضائیه امکان‌پذیر است.

ذ- دبیرخانه هیأت‌های انتظامی بانک مرکزی در حوزه معاونت تنظیم‌گری و

نظارت تشکیل می‌شود. کارشناسان عضو هیأت‌های انتظامی به صورت تمام وقت در حوزه معاونت مذکور استقرار می‌یابند و عزل آنها منوط به تأیید هیأت عالی است. افراد مزبور نباید در سه سال منتهی به آغاز کار در هیأت انتظامی، با «اشخاص تحت نظارت» غیردولتی همکاری مؤثر سهامداری یا مدیریتی یا مشاوره‌ای به تشخیص هیأت نظار داشته باشند.

ر- آراء هیأت‌های بدوی در صورت عدم وصول اعتراض در مهلت مذکور در بند «ت» این ماده و نیز کلیه آراء هیأت‌های تجدیدنظر، قطعی و لازم‌الاجراء بوده و هیچ‌یک از مراجع قضائی و غیرقضائی اجازه تخفیف، توقف، تعلیق، الغاء یا ابطال احکام صادره را ندارد.

ماده ۲۳-

الف- انجام موارد زیر از سوی «اشخاص تحت نظارت» یا سهامداران مؤثر، مدیران و کارکنان آنها تخلف محسوب می‌شود. معاون تنظیم‌گری و نظارت در مقام دادستان انتظامی بانک مرکزی موظف است در صورت مشاهده هر یک از تخلفات، اعمال تنبیهات مذکور در بند «ب» این ماده را از هیأت انتظامی درخواست کند:

۱- تخطی از احکام این قانون و سایر قوانین مربوط و نیز تخطی از مقررات، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و دستورات بانک مرکزی و هرگونه تلاش برای بی‌اثرکردن آنها

۲- تخطی از شرایط و ضوابط مجوزهای صادره بانک مرکزی و یا نقض هر یک از شرایط و ضوابطی که مجوزهای مذکور بر اساس آنها صادر شده است.

۳- تخطی از مفاد اساسنامه

۴- تخطی از تعهدات ارائه شده به بانک مرکزی در مورد اقدامات اصلاحی

۵- اقداماتی که منافع مشتریان و یا ثبات، ایمنی و سلامت مالی «شخص تحت نظارت»، شبکه بانکی یا نظام پرداخت کشور را به مخاطره می‌اندازد.

- ۶- عدم رعایت ضوابط تنظیم و نگهداری صحیح دفاتر، حسابها، اطلاعات و صورتهای مالی مطابق با مقررات و دستورالعملهای ابلاغی بانک مرکزی و عدم ارائه به موقع، صحیح و کامل دادهها، اطلاعات، صورتهای مالی و گزارشها به بانک مرکزی
- ۷- مشارکت حقوقی یا سرمایه‌گذاری مستقیم و بنگاه‌داری مؤسسه اعتباری خارج از ضوابط و حدود اعلام شده توسط بانک مرکزی
- ۸- خودداری از ارائه اطلاعات در مواردی که «شخص تحت نظارت» به موجب قانون یا دستور مرجع قضائی مکلف به افشای آن است.
- ۹- جلوگیری از اعمال نظارت بانک مرکزی یا اخلال در آن از طریق اقداماتی نظیر جلوگیری از حضور بازرسان، ارائه اطلاعات و آمار اشتباه و گمراه‌کننده، ارائه اطلاعات ناقص، تعلل و تأخیر در ارائه اطلاعات خواسته شده و سایر موارد مشابه
- ۱۰- بکارگیری افراد به عنوان عضو هیأت مدیره و هیأت عامل و یا سایر مناصبی که حسب قانون یا مقررات، نیازمند تأییدیه هستند، بدون کسب تأییدیه صلاحیت عمومی و حرفه‌ای از بانک مرکزی یا مرجع مربوط
- ۱۱- توقف فعالیت بدون عذر موجه
- ۱۲- افشای اسرار بانکی مشتریان و یا اطلاعات حسابهای آنان بدون حکم قانونی یا دستور مرجع قضائی
- ۱۳- جعل یا مخدوش نمودن اسناد فیزیکی و الکترونیکی
- ۱۴- ارائه خدمت به اشخاصی که به موجب این قانون یا سایر قوانین، ارائه خدمت به آنها ممنوع است.
- ۱۵- عدم اجرای درخواستهای صندوق ضمانت سپرده‌ها در مواردی که به موجب این قانون یا قوانین دیگر به صندوق اختیار داده شده است.
- ۱۶- عدم رعایت سقفهای مذکور در بندهای (۱۱) و (۱۲) ماده (۸) این قانون
- ب- هیأت انتظامی می‌تواند با توجه به نوع تخلف، «شخص تحت نظارت» متخلف را به یک یا چند مورد زیر محکوم کند:
- ۱- اخطار کتبی به «شخص تحت نظارت» متخلف یا هریک از سهامداران

مؤثر، مدیران یا کارکنان آن

۲- تعلیق یا سلب صلاحیت موقت یا دائم هریک از سهامداران مؤثر، مدیران یا کارکنان «شخص تحت نظارت»

۳- اعمال جریمه نقدی برای سهامداران مؤثر «شخص تحت نظارت»، تا سقف پانصد میلیارد (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال یا ده درصد (۱۰٪) ارزش روز سهام آنها یا پنج برابر میزان تخلف، هرکدام که بیشتر باشد.

۴- اعمال جریمه نقدی برای مدیران یا کارکنان «شخص تحت نظارت» تا سقف پنجاه میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال یا پنج برابر میزان تخلف هرکدام که بیشتر باشد.

۵- انفصال موقت یا دائم هر یک از اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل یا مدیران «شخص تحت نظارت» از خدمات دولتی و عمومی

۶- منع «شخص تحت نظارت» از توزیع سود، اندوخته یا سرمایه بین سهامداران مؤثر یا اعمال محدودیت در این خصوص

۷- سلب حق رأی سهامدار مؤثر متخلف

۸- سلب حق تقدم ناشی از افزایش سرمایه «شخص تحت نظارت» برای سهامدار مؤثر متخلف

۹- تعلیق یا لغو مجوز «اشخاص تحت نظارت» متخلف غیر از مؤسسات اعتباری

۱۰- الزام رئیس کل به نصب هیأت سرپرستی موقت برای مؤسسه اعتباری متخلف یا گزیر آن پس از جلب موافقت هیأت عالی

ماده ۲۴-

الف- معاون تنظیم گری و نظارت علاوه بر انجام وظیفه به عنوان دادستان انتظامی بانک مرکزی، وظایف و اختیارات زیر را بر عهده دارد:

۱- صدور، تعلیق، تمدید و لغو مجوز مؤسسات اعتباری و سایر «اشخاص تحت نظارت» پس از تصویب در هیأت عالی

۲- نظارت بر حسن اجرای مقررات توسط «اشخاص تحت نظارت» از طریق

نظارت حضوری و غیرحضوری و ارائه گزارش به رئیس کل و هیأت عالی
۳- اعلان عمومی و بروزرسانی فهرست «اشخاص تحت نظارت»
۴- پایش مستمر شاخصهای ثبات و سلامت بانکی و ارائه گزارش به رئیس کل
و هیأت عالی

۵- راهبری فرآیند بازسازی و گزیر مؤسسات اعتباری
۶- انجام سایر وظایفی که از طرف رئیس کل یا هیأت عالی به معاون تنظیم‌گری
و نظارت ارجاع می‌شود.

ب- هر یک از اعضای هیأت عامل حسب مورد موظفند دستورالعمل‌هایی را
که برای اعمال اختیارات نظارتی بانک مرکزی لازم تشخیص می‌دهند، تهیه کنند.
دستورالعمل‌های یادشده در صورت موافقت رئیس کل، در دستور کمیته تنظیم‌گری و
نظارت بانکی قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۵- ارتکاب موارد زیر توسط «اشخاص تحت نظارت» تخلف محسوب شده
و بانک مرکزی می‌تواند متخلف را رأساً به ترتیب مذکور در این ماده جریمه کند. مبلغ
جریمه با توجه به شرایط وقوع تخلف و شدت و اهمیت آن و میزان همکاری قبلی
«شخص تحت نظارت» با بانک مرکزی، به تشخیص رئیس کل، کاهش می‌یابد:

۱- در مواردی که «شخص تحت نظارت» در ارسال گزارش‌های مورد درخواست
بانک مرکزی تعلل کند؛ به ازای هر روز تأخیر حداکثر ده میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال
۲- در مواردی که انجام و ثبت تراکنش باید از ترتیبات خاصی پیروی کند و
«شخص تحت نظارت» ترتیبات مزبور را رعایت نکند؛ به ازای هر تراکنش تا مبلغ
یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال

۳- در مواردی که «شخص تحت نظارت» موظف به راه‌اندازی سامانه جدید،
نسخه‌گذاری سامانه‌های موجود و یا افزایش و یا تغییر در قابلیت‌های آنها شده باشد و تکلیف
موردنظر را انجام ندهد؛ به ازای هر روز تأخیر تا مبلغ ده میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال
۴- در صورتی که سامانه‌های داخلی «شخص تحت نظارت» که به سامانه‌های حاکمیتی

بانک مرکزی متصل هستند، دچار اختلال شده و موجب تراکنش غیرموفق در سامانه‌های حاکمیتی شوند؛ به ازای هر تراکنش ناموفق تا مبلغ یک میلیون (۱,۰۰۰,۰۰۰) ریال تبصره ۱- اعمال جریمه‌های موضوع این ماده منحصر به مواردی است که مصوب هیأت عالی یا هیأت عامل بانک مرکزی بوده و توسط رئیس کل یا یکی از اعضای هیأت عامل بانک مرکزی ابلاغ شده باشد.

تبصره ۲- «اشخاص تحت نظارت» که به موجب این ماده مشمول جریمه نقدی شده و مستنداتی دال بر عدم تقصیر خود دارند، می‌توانند به دبیرخانه هیأت انتظامی بانک مرکزی مراجعه و مستندات خود را تسلیم کنند. هیأت انتظامی موظف است مطابق ترتیبات مذکور در ماده (۲۳) این قانون به مستندات ارائه شده از سوی «شخص تحت نظارت» رسیدگی کند. در صورتی که عدم تقصیر وی احراز شود، بانک مرکزی موظف است علاوه بر استرداد کل مبالغ برداشت شده از حسابهای «شخص تحت نظارت»، زیان وارده به وی را نیز مطابق رأی هیأت انتظامی جبران کند.

تبصره ۳- اعمال جریمه‌های موضوع این ماده، نافی سایر اقدامات تنبیهی پیش‌بینی شده در این قانون نمی‌باشد.

ماده ۲۶- معاون تنظیم‌گری و نظارت برای تحقق بخشیدن به هدف مذکور در جزء (۲) بند «ب» ماده (۳) این قانون، می‌تواند با تشخیص خود و پس از اطلاع به رئیس کل، حسب مورد اقدامات نظارتی موضوع مواد (۲۷) تا (۳۴) این قانون را انجام داده یا مؤسسات اعتباری را به انجام آنها ملزم نماید.

الف- اقدامات اکتشافی

ماده ۲۷- چنانچه عملیات مؤسسه اعتباری متضمن احتمال ارتکاب تخلف توسط آن مؤسسه یا ایجاد مخاطره برای ثبات و سلامت شبکه بانکی باشد، معاون تنظیم‌گری و نظارت می‌تواند اقدامات زیر را انجام دهد:

- ۱- دستور تهیه صورتهای مالی میان‌دوره‌ای توسط مؤسسه اعتباری
- ۲- اعزام حسابرس ویژه به مؤسسه اعتباری جهت تهیه گزارش‌های حسابرسی ویژه

موردنظر معاون تنظیم‌گری و نظارت

۳- انتصاب ناظر مقیم در مؤسسه اعتباری

ب- اقدامات پیشگیرانه

ماده ۲۸- چنانچه معاون تنظیم‌گری و نظارت در نتیجه اقدامات اکتشافی یا از طرق دیگر تشخیص دهد که مؤسسه اعتباری در وضعیت نامناسب قرار گرفته یا در آستانه ورود به وضعیت نامناسب قرار دارد، می‌تواند پس از کسب موافقت رئیس کل، مؤسسه اعتباری را ملزم به اجرای تمام یا بخشی از اقدامات پیشگیرانه زیر کند:

۱- الزام هیأت‌مدیره به تغییر تمام یا بخشی از اعضای هیأت‌عامل

۲- الزام مجمع عمومی به تغییر تمام یا بخشی از اعضای هیأت‌مدیره

۳- افزایش حدود ذخیره مطالبات غیرجاری

۴- کاهش یا ممنوعیت توزیع سود و ممنوعیت توزیع اندوخته بین سهامداران

۵- اصلاح ترکیب دارایی‌ها و بدهی‌ها

۶- توقف یا تحدید عملیات یا فعالیت‌های پر مخاطره

۷- افزایش دارایی‌های نقد یا بهبود کیفیت نقدشوندگی دارایی‌ها

۸- ارتقای نظام حاکمیت شرکتی و نظارت (کنترل)‌های داخلی

۹- محدودکردن هزینه‌های عملیاتی

۱۰- محدودکردن اعطای تسهیلات یا ایجاد تعهدات

۱۱- ممنوعیت یا محدودیت در انجام برخی از خدمات یا عملیات بانکی

۱۲- ممنوعیت پرداخت پاداش به مدیران مؤسسه اعتباری

۱۳- تشدید نسبت‌های احتیاطی مذکور در بند «الف» ماده (۲۰) این قانون

تبصره- اعمال محدودیت‌های مذکور در اجزای (۱)، (۲)، (۴) و (۱۳) این ماده

منوط به تصویب هیأت‌عالی است.

پ- اقدامات اصلاحی

ماده ۲۹- در صورتی که معاون تنظیم‌گری و نظارت اقدامات پیشگیرانه را

کافی نداند، می‌تواند پس از کسب موافقت رئیس کل، مؤسسه اعتباری را ملزم کند تا ظرف یک‌ماه برنامه اصلاحی ارائه نماید. در صورتی که ظرف مهلت مقرر برنامه اصلاحی مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی ارائه نشود یا برنامه ارائه شده به تأیید کمیته تنظیم‌گری و نظارت نرسد، معاون تنظیم‌گری و نظارت برنامه اصلاحی مؤسسه اعتباری موردنظر را رأساً تهیه و جهت تصویب به کمیته مزبور ارائه می‌نماید.

برنامه اصلاحی می‌تواند مشتمل بر تمام یا بخشی از اقدامات زیر باشد:

- ۱- فروش بخشی از دارایی‌ها
 - ۲- افزایش سرمایه با سلب حق تقدم از سهامداران یا بدون آن، با تصویب هیأت عالی
 - ۳- افزایش اندوخته‌ها و ذخایر
 - ۴- کاهش شعب یا محدودیت در توسعه آن
 - ۵- فروش شرکت‌های تابعه
 - ۶- تبدیل مطالبات حال شده سهامداران به سرمایه
 - ۷- تبدیل بدهی‌های تبعی غیرسپرده‌ای به سهام
 - ۸- تغییر سهامداران مؤثر از طریق الزام ایشان به کاهش سهام خود، با تصویب هیأت عالی
 - ۹- سایر اقدامات اصلاحی پیشنهادی کمیته تنظیم‌گری و نظارت
- تبصره ۱- افزایش سرمایه مؤسسات اعتباری در صورتی که از محل صرف سهام با سلب حق تقدم سهامداران انجام شود، از مالیات معاف است.
- تبصره ۲- در صورتی که مؤسسه اعتباری که به موجب این ماده ملزم به افزایش سرمایه شده است، دولتی بوده یا بخشی از سهام آن متعلق به دولت باشد، دولت موظف است منابع موردنیاز برای افزایش سرمایه مؤسسه اعتباری موردنظر را در لایحه اصلاحیه قانون بودجه همان سال یا لایحه بودجه سال بعد پیش‌بینی کند. در صورتی که دولت به این حکم عمل نکرده یا پیشنهاد دولت مورد موافقت مجلس قرار نگیرد، تمام یا بخشی از سود خالص بانک مرکزی در همان سال صرف افزایش سرمایه مؤسسات اعتباری موضوع این تبصره خواهد شد.

ت- تعیین هیأت سرپرستی موقت برای مؤسسه اعتباری

ماده ۳۰- چنانچه مؤسسه اعتباری از اجرای اقدامات پیشگیرانه و اصلاحی استنکاف کرده یا حسب تشخیص معاون تنظیم‌گری و نظارت، آنها را به‌طور کامل یا مؤثر اجراء نکند، معاون تنظیم‌گری و نظارت موظف است پیشنهاد سلب اختیار از مجمع عمومی، هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری را پس از تأیید رئیس‌کل به هیأت‌عالی ارائه کند. در صورت تصویب هیأت‌عالی، معاون تنظیم‌گری و نظارت موظف است برای مؤسسه اعتباری موردنظر هیأت سرپرستی موقت تعیین کند.

نصب هیأت سرپرستی موقت برای مؤسسات اعتباری تابع ترتیبات زیر است:

۱- معاون تنظیم‌گری و نظارت موظف است ظرف حداکثر پنج روز کاری پس از لازم‌الاجراء شدن مصوبه هیأت‌عالی، هیأت سرپرستی موقت را به رئیس‌کل پیشنهاد و پس از موافقت رئیس‌کل، حکم وی را صادر نماید و مراتب را به نحو مقتضی برای درج در روزنامه رسمی کشور ارسال کند. معاونان مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی به پیشنهاد رئیس هیأت سرپرستی موقت با حکم معاون تنظیم‌گری و نظارت منصوب می‌شوند. همچنین معاون تنظیم‌گری و نظارت مجاز است با موافقت رئیس‌کل نسبت به عزل هیأت سرپرستی موقت مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی اقدام کند.

۲- پس از انتصاب هیأت سرپرستی موقت، کلیه وظایف و اختیارات هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل به هیأت سرپرستی موقت منتقل شده و اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل برکنار می‌شوند. همچنین در طول مدتی که مؤسسه اعتباری توسط هیأت سرپرستی موقت اداره می‌شود، اختیارات مجمع عمومی عادی و فوق‌العاده مؤسسه اعتباری توسط هیأت‌عالی اعمال خواهد شد.

۳- مدت سرپرستی حداکثر یکسال است. هیأت‌عالی می‌تواند با پیشنهاد رئیس‌کل، مدت سرپرستی را برای دو دوره دیگر تمدید کند. تمدید بیش از سه‌سال منوط به تصویب دوسوم اعضای هیأت‌عالی است.

۴- از تاریخ قطعی شدن انتصاب هیأت سرپرستی موقت، اقدامات و دستورات

آن هیأت در چهارچوب این قانون و مقررات و دستورات ابلاغی بانک مرکزی برای سهامداران، بستانکاران، سپرده‌گذاران، بدهکاران، مدیران و کارکنان مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی لازم‌الاتباع است.

۵- چنانچه رئیس کل در هر مرحله از دوره‌ای که مؤسسه اعتباری توسط هیأت سرپرستی موقت اداره می‌شود، به این نتیجه برسد که شاخصهای ناظر به وضعیت سرمایه و نقدینگی مؤسسه اعتباری به شرایط مطلوب برگشته‌است، باید مراتب را به هیأت عالی گزارش کند. در صورت تأیید گزارش رئیس کل توسط هیأت عالی، معاون تنظیم‌گری و نظارت موظف است با دعوت از سهامداران مؤسسه اعتباری و تشکیل مجمع عمومی، مدیریت مؤسسه اعتباری را به مدیران منتخب مجمع منتقل نماید.

۶- هیأت سرپرستی موقت متشکل از حداقل سه یا پنج عضو است که از بین افراد خبره بانکی صاحب‌صلاحیت دارای پنج‌سال تجربه مدیریت ارشد بانکی انتخاب می‌شوند. معاون تنظیم‌گری و نظارت با تأیید رئیس کل یک نفر از اعضای هیأت سرپرستی موقت را به‌عنوان رئیس هیأت و یک نفر دیگر را به‌عنوان نایب-رئیس منصوب می‌کند. وظایف و اختیارات رئیس هیأت‌مدیره و مدیرعامل مؤسسه اعتباری به رئیس هیأت سرپرستی منتقل می‌شود.

۷- در صورت ورود مؤسسه اعتباری به فرآیند گزیر، اختیارات و وظایف هیأت سرپرستی موقت به مدیر گزیر منتقل می‌شود. سایر اختیارات و وظایف مدیر گزیر در حدود قوانین به تصویب هیأت عالی می‌رسد و مدیر گزیر براساس اختیارات و وظایف محوله در مقابل هیأت عالی پاسخگوست. به‌منظور پیشبرد اجرای فرآیند گزیر، مدیر گزیر می‌تواند برای هر یک از مؤسسات اعتباری فرآیند گزیر، هیأت اجرای گزیر منصوب نماید. هیأت اجرای گزیر متشکل از سه یا پنج نفر متخصص بانکی دارای حداقل ده‌سال سابقه کاری مرتبط و آشنا با روشهای گزیر خواهد بود.

ماده ۳۱- هیأت سرپرستی موقت علاوه بر کلیه وظایف و اختیاراتی که در اساسنامه مؤسسه اعتباری برای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل پیش‌بینی شده‌است، وظایف و اختیارات زیر را دارا می‌باشد:

الف- وظایف:

- ۱- استفاده از کلیه ظرفیت‌های قانونی برای خاتمه‌دادن یا اعمال تغییر در قراردادهایی که به تشخیص هیأت سرپرستی موقت، ثبات و سلامت مؤسسه اعتباری را در معرض مخاطره قرار داده‌است.
- ۲- بررسی کلیه قراردادها، عملیات و اقدامات مهمی که در مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی انجام و به تشخیص هیأت سرپرستی موقت و تأیید معاون تنظیم‌گری و نظارت منجر به وارد آمدن خسارت عمده به مؤسسه اعتباری شده‌است مشتمل بر:
 - فروش دارایی‌های ثابت مؤسسه اعتباری به قیمت‌هایی پایین‌تر از قیمت بازار و یا هدیه‌دادن آنها
 - خرید دارایی ثابت مؤسسه اعتباری به قیمت‌هایی بالاتر از قیمت بازار
 - اعطای تسهیلات به اشخاص فاقد صلاحیت اعتباری
 - پرداخت پاداش به مدیران مؤسسه اعتباری و توزیع سود ما بین سهامداران در شرایطی که سود و پاداش توزیع شده متناسب با سوددهی واقعی مؤسسه اعتباری نبوده‌است.
 - اختلاس، سوء استفاده و غصب اموال مؤسسه اعتباری
 - اعطای تخفیفات، امتیازات یا ترجیحات خاص برای برخی مشتریان که در شرایط مشابه به سایر مشتریان اعطاء نمی‌شده‌است.
 - تخطی از الزامات و مقررات قانونی برای اعطای تسهیلات به «اشخاص مرتبط» یا قبول تعهدات به نفع آنها به صورت مستقیم یا با واسطه
 - ارزیابی وثائق تودیع‌شده نزد مؤسسه اعتباری بیشتر از ارزش واقعی آنها
- تبصره- هیأت سرپرستی موقت موظف است ابطال قراردادهای یادشده و جبران

خسارت وارده را از هیأت رسیدگی به اختلافات بانکی درخواست کند. هیأت رسیدگی به اختلافات بانکی باید به این دعاوی به فوریت و خارج از نوبت رسیدگی کند.

۳- شناسایی مدیران، سهامداران مؤثر و کارکنان مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی که مسؤول اقدامات موضوع اجزای (۱) و (۲) این بند بوده‌اند؛ تهیه اظهارنامه علیه آنان و مطالبه جبران فوری خسارات وارده به مؤسسه اعتباری تبصره- رئیس هیأت سرپرستی موقت موظف است هم‌زمان، از مرجع ذیصلاح اعمال اقدامات تأمینی نظیر ممنوعیت خروج از کشور را علیه این اشخاص درخواست نماید. چنانچه اشخاص یادشده ظرف مدت مذکور در اظهارنامه اقدام به جبران خسارات ننمایند، رئیس هیأت سرپرستی موقت موظف به طرح دعوی علیه آنان می‌باشد. دادگاه یا هیأت رسیدگی به اختلافات بانکی حسب مورد موظف است به این دعاوی به فوریت و خارج از نوبت رسیدگی کند.

۴- سایر اموری که توسط معاون تنظیم‌گری و نظارت به هیأت سرپرستی موقت ابلاغ می‌شود.

ب- اختیارات:

۱- تعلیق حق برداشت برخی از سپرده‌گذاران مؤسسه اعتباری به صورت جزئی یا کلی، پس از اخذ مجوز از هیأت عالی

۲- تهیه گزارش ارزیابی کیفیت دارایی‌ها و اصلاح صورتهای مالی به منظور شفاف شدن میزان و کیفیت دارایی‌ها

۳- خاتمه دادن به خدمت برخی از کارکنان مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی با حفظ کلیه حقوق قانونی آنان

۴- به‌کارگیری اشخاص در مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی به صورت موقت تبصره- هرگونه استخدام دائمی افراد در مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی منوط به موافقت هیأت عالی است.

۵- پیشنهاد گزیر مؤسسه اعتباری

ماده ۳۲- پس از انتصاب هیأت سرپرستی موقت:

الف- هرگونه اقدام و فعالیت مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی که بدون إذن یا اجازه مستقیم یا غیرمستقیم هیأت سرپرستی موقت انجام شود، ملغی الاثر است و باطل می‌شود.

ب- مدیران مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی باید تمامی دارایی‌ها، اسناد، دفاتر، نرم‌افزارها و بانک‌های اطلاعاتی، مهرها و تمامی اطلاعات مربوط به عملیات و فعالیت مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی را در اختیار هیأت سرپرستی موقت قرار دهند؛ به گونه‌ای که معاون تنظیم‌گری و نظارت از آغاز اداره مؤسسه اعتباری توسط هیأت سرپرستی موقت اطمینان حاصل نماید. همچنین کلیه افرادی که تا پنج‌سال قبل از تعیین هیأت سرپرستی موقت در مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی مسئولیت داشته یا مشغول به کار بوده‌اند، موظفند بنا به درخواست هیأت سرپرستی موقت با وی همکاری نموده و اسناد، مدارک و اطلاعات لازم را در اختیار وی قرار دهند. فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است با درخواست هیأت سرپرستی موقت و حکم دادستان، همکاری لازم را برای در اختیارگرفتن مدیریت (کنترل) ساختمان‌ها، املاک، دارایی‌ها، تجهیزات، دفاتر و اسناد مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی انجام دهد.

پ- هزینه‌های مرتبط با سرپرستی از محل منابع مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی تأمین می‌شود. در صورتی که به تشخیص معاون تنظیم‌گری و نظارت و تأیید هیأت‌عالی، منابع مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی برای تأمین هزینه‌های موردنظر کافی نباشد، کسری توسط بانک مرکزی تأمین می‌شود.

ت- طرح هرگونه دعوی علیه مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی باید به طرفیت بانک مرکزی صورت پذیرد و نمی‌توان اعضای هیأت سرپرستی موقت را در خصوص اقداماتشان در مؤسسه مزبور طرف دعوی قرار داد؛ مگر در مواردی که به تشخیص دادستان کل کشور، اقدامات آنان خارج از چهارچوب اختیارات قانونی یا

اختیارات مصرح در اساسنامه مؤسسه اعتباری بوده یا مرتکب جرم شده باشند.
ث- اقدامات صورت پذیرفته توسط هیأت سرپرستی موقت، با شکایت سهامداران، مدیران یا سایر ذی‌نفعان مؤسسه اعتباری تحت سرپرستی به هیچ‌وجه ملغی‌الاثربا یا باطل نمی‌شود. در صورتی که اشخاص مزبور به موجب رأی قطعی هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی در اثر اقدامات صورت پذیرفته توسط هیأت سرپرستی موقت، متضرر شده باشند، خسارات وارده توسط بانک مرکزی جبران می‌شود در صورتی که به حکم دادگاه خسارت وارده ناشی از تقصیر هیأت سرپرستی موقت یا سایر افراد ذی‌مدخل باشد بانک مرکزی به هیأت سرپرستی موقت یا سایر افراد ذی‌مدخل رجوع می‌نماید.

ث- گزیر مؤسسه اعتباری

ماده ۳۳- چنانچه رئیس کل در دوره‌ای که مؤسسه اعتباری توسط هیأت سرپرستی موقت اداره می‌شود یا قبل از آن، به این نتیجه برسد که شاخص‌های ناظر به وضعیت سرمایه و نقدینگی مؤسسه اعتباری قابل اصلاح نمی‌باشد، موظف است پیشنهاد گزیر مؤسسه اعتباری را به هیأت عالی ارائه کند. در صورت تصویب پیشنهاد رئیس کل توسط هیأت عالی، مؤسسه اعتباری با ترتیبات زیر وارد مرحله گزیر می‌شود:

۱- مدیریت گزیر مؤسسات اعتباری برعهده صندوق ضمانت سپرده‌هاست. صندوق ضمانت سپرده‌ها موظف است ظرف حداکثر پنج روز کاری پس از لازم‌الاجراء شدن مصوبه هیأت عالی، فرایند گزیر مؤسسه اعتباری موردنظر را آغاز نموده و با کمترین هزینه مالی و اجتماعی و با هدف صیانت و رعایت غبطه سپرده‌گذاران، به‌ویژه سپرده‌گذاران خرد و سایر ذی‌نفعان گزیر مؤسسه اعتباری موردنظر را مطابق قانون به انجام برساند.

۲- اعطای تسهیلات جدید، صدور ضمانت‌نامه، گشایش اعتبار اسنادی و افتتاح حساب توسط مؤسسه اعتباری تحت گزیر، مجاز نمی‌باشد. در عین حال، مدیر گزیر موظف است در چهارچوب مصوبات هیأت عالی، فعالیت‌های اصلی مؤسسه اعتباری

را که عدم انجام آن در دوران گزیر به تشخیص هیأت عالی منجر به ایجاد بی‌ثباتی مالی می‌گردد، تا زمان خاتمه فرایند گزیر، ادامه دهد.

تبصره- در دو سال نخست اجرای این قانون، هیأت عالی می‌تواند اجرای مصوبات خود را که ناظر به تعیین هیأت سرپرستی موقت برای مؤسسات اعتباری یا گزیر آنهاست، صرفاً در مورد مؤسسات اعتباری که دستورات بانک مرکزی را به طور کامل رعایت کنند، تعلیق نماید.

ماده ۳۴- در صورتی که مؤسسه اعتباری نسبت به مصوبه هیأت عالی مبنی بر تعیین هیأت سرپرستی موقت برای مؤسسه اعتباری یا گزیر آن مؤسسه معترض باشد، می‌تواند اعتراض خود را به همراه دلایل و مستندات ظرف سه روز کاری از زمان ابلاغ، به دبیرخانه هیأت انتظامی بدوی بانک مرکزی تسلیم نماید. در مورد گزیر، علاوه بر مؤسسه اعتباری، اشخاص ثالث یعنی سایر اشخاصی که از مصوبه هیأت عالی متضرر شده‌اند نیز می‌توانند نسبت به این مصوبه به هیأت انتظامی بدوی بانک مرکزی اعتراض کنند.

هیأت انتظامی بدوی باید ظرف یک هفته نسبت به اعتراض واصله، رسیدگی و اقدام به صدور رأی نماید. مؤسسه اعتباری یا شخص ثالث معترض و معاون تنظیم‌گری و نظارت ظرف سه روز کاری پس از ابلاغ رأی، برای اعتراض به رأی هیأت انتظامی بدوی فرصت دارند. در صورتی که هیچ‌یک از طرفین به رأی هیأت انتظامی بدوی اعتراض نکند، رأی هیأت مزبور قطعی است.

در صورت وصول اعتراض، هیأت انتظامی تجدیدنظر ظرف سه روز کاری پس از وصول اعتراض فرصت دارد تا به اعتراض واصله رسیدگی و مبادرت به صدور رأی نماید. در هر صورت، چنانچه به مصوبه هیأت عالی مبنی بر تعیین هیأت سرپرستی موقت یا گزیر مؤسسه اعتراض نشود، یا اعتراض واصله، حسب مورد، توسط هیأت انتظامی بدوی یا تجدیدنظر وارد تشخیص داده نشود، مصوبه هیأت عالی قطعی و لازم‌الاجراء است و دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضائی نمی‌توانند تقاضای صدور حکم توقف یا ابطال مصوبه هیأت عالی را بپذیرند.

تبصره- از زمانی که هیأت عالی، رئیس کل را مأمور به تعیین هیأت سرپرستی موقت برای مؤسسه اعتباری یا گزیر آن می‌کند، مجمع عمومی و هیأت مدیره مؤسسه اعتباری حق تشکیل جلسه و تصمیم‌گیری در امور مؤسسه اعتباری را نخواهند داشت و احکام یا قراردادهایی که توسط مدیران مؤسسه اعتباری امضا شده باشد، نافذ نیست؛ مگر این که هیأت انتظامی بدوی یا تجدیدنظر حسب مورد رأی به نقض مصوبه هیأت عالی در خصوص تعیین هیأت سرپرستی موقت برای مؤسسه اعتباری موردنظر بدهد.

مبحث دوم- رسیدگی به اختلافات «اشخاص تحت نظارت» با یکدیگر و دعاوی حقوقی مشتریان و سایر ذی‌نفعان علیه «اشخاص تحت نظارت» و بالعکس
ماده ۳۵-

الف- اختلافات حقوقی «اشخاص تحت نظارت» با یکدیگر و با مشتریان آنها و سایر اشخاص ذی‌ربط، که مرتبط با موضوع فعالیت مصرح در اساسنامه «اشخاص تحت نظارت» باشد، توسط هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی رسیدگی می‌شود. قوه قضائیه و بانک مرکزی موظفند هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی را به تعداد مورد نیاز در مراکز کلیه استان‌های کشور و شهرهای پرجمعیت دایر کنند. هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی شامل هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر هستند. مرجع تعیین نصاب شهرهای پرجمعیت هیأت عالی خواهد بود.

ب- هر هیأت بدوی از یک قاضی با حداقل پنج‌سال سابقه قضائی که توسط رئیس قوه قضائیه منصوب می‌شود و دو نفر کارشناس متخصص در حقوق بانکی تشکیل می‌شود. جلسات هیأت بدوی با حضور قاضی عضو هیأت رسمیت می‌یابد و ریاست هیأت برعهده اوست. رئیس هیأت بدوی پس از مشورت با کارشناسان عضو هیأت، مبادرت به انشای رأی می‌کند.

پ- هر هیأت تجدیدنظر از یک قاضی با حداقل ده‌سال سابقه قضائی که توسط رئیس قوه قضائیه منصوب می‌شود و دو نفر کارشناس متخصص در حقوق بانکی

تشکیل می‌شود. جلسات هیأت تجدیدنظر با حضور قاضی عضو هیأت رسمیت می‌یابد و ریاست هیأت برعهده اوست. رئیس هیأت تجدیدنظر پس از مشورت با کارشناسان عضو هیأت، مبادرت به انشای رأی می‌کند. قاضی و کارشناسانی که عضو هیأت بدوی هستند نمی‌توانند در مورد همان پرونده، عضو هیأت تجدیدنظر باشند. ت- شرایط و نحوه به‌کارگیری کارشناسان متخصص در حقوق بانکی توسط رئیس کل پیشنهاد شده و به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ث- آرای صادره از هیأت‌های بدوی با اعتراض یکی از طرفین یا شخص ثالث ذی‌نفع، در هیأت تجدیدنظر رسیدگی می‌شود. آرای صادره از هیأت‌های تجدیدنظر و آرای صادره از سوی هیأت‌های بدوی (در صورت عدم اعتراض)، قطعی و لازم‌الاجراء بوده و در هیچ یک از مراجع قضائی و غیرقضائی قابل توقف، تعلیق، الغاء یا ابطال نمی‌باشد. ج- مدت عضویت اعضای هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی سه سال می‌باشد و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

چ- تهیه فضای مناسب برای هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی و پشتیبانی اداری، مالی و حقوقی هیأت‌های مزبور برعهده بانک مرکزی است. هزینه هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی مشتمل بر حقوق و مزایای کارشناسان عضو هیأت‌ها در بودجه بانک مرکزی، منظور و توسط آن بانک پرداخت می‌شود. حقوق و مزایای قضات عضو هیأت‌ها توسط قوه قضائیه پرداخت می‌شود. هرگونه پرداخت یا اعطای امتیازی غیر از حقوق و مزایای فوق‌الذکر تحت هر عنوان توسط بانک مرکزی به قضات عضو هیأت‌ها ممنوع است.

ح- بانک مرکزی موظف است با هماهنگی قوه قضائیه، دبیرخانه هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی را در تهران، مراکز استانها و شهرهای پرجمعیت ایجاد نماید.

خ- دواير اجرای احكام هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی در محل هیأت‌های بدوی مستقر می‌شوند. پشتیبانی اداری و مالی دواير اجرای احكام برعهده بانک مرکزی است. اجرای حکم با دستور رئیس هیأت بدوی خواهد بود.

د- هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی از حیث آیین دادرسی و هزینه دادرسی

تابع قوانین مربوط هستند.

ذ- پرونده‌هایی که در زمان ابلاغ این قانون در مراجع دیگر قضائی در حال رسیدگی بوده ولی منجر به صدور حکم نهائی نشده‌باشد، به درخواست یکی از طرفهای دعوی به هیأت رسیدگی به اختلافات بانکی ارجاع خواهد شد.

مبحث سوم- پیگیری جرائم پولی و بانکی

ماده ۳۶- دادسرای ویژه جرائم پولی و بانکی موظف است به کلیه جرائم موضوع این قانون با شکایت بانک مرکزی رسیدگی کند. سایر جرائمی که در دیگر قوانین، عنوان یا محتوای جرم پولی و بانکی داشته باشد، مشمول این حکم خواهد بود.

ماده ۳۷-

الف- انجام هرگونه عملیات بانکی، ارائه انواع خدمات بانکی، صرافی، واسپاری (لیزینگ) و مانند آن و نیز ایجاد و ثبت «اشخاص تحت نظارت»، ایجاد شعبه، باجه یا نمایندگی و هر نوع فعالیت در نظام پرداخت، صرفاً با مجوز بانک مرکزی و در چهارچوب مقررات مصوب هیأت عالی با رعایت قانون اصلاح مواد (۱) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۹۹/۱۱/۱۵ و قانون تسهیل صدور برخی مجوزهای کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ مجاز است.

همچنین انجام عملیات و ارائه خدمات بانکی از طریق پایگاههای اینترنتی، برنامه های کاربردی بر بستر تلفن همراه و مشابه آن، به جز مواردی که با تصویب هیأت عالی از دریافت مجوز معاف می‌باشد، منوط به کسب مجوز از بانک مرکزی است. اقدام به فعالیت‌های مذکور در این ماده بدون کسب مجوز، جرم تلقی می‌شود. بانک مرکزی موظف است اسامی و اطلاعات کلیه «اشخاص تحت نظارت» مجاز را به طرق مقتضی از جمله درج در پایگاه اطلاع‌رسانی خود اعلام عمومی نموده و به اطلاع فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و قوه قضائیه برساند. فرماندهی مزبور به‌عنوان ضابط قضائی موظف است فعالیت اشخاص حقیقی یا حقوقی را که اقدام به

فعالیت‌های مذکور در صدر این بند می‌کنند اما نام آنها در فهرست اعلامی بانک مرکزی وجود ندارد، بدون نیاز به دستور مقام قضائی متوقف کند.

وزارت اطلاعات و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظفند در صورت اطلاع از انجام فعالیت‌های مذکور در صدر این بند توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی بدون کسب مجوز از بانک مرکزی، مراتب را بلافاصله به معاونت تنظیم‌گری و نظارت بانک مرکزی و دادستان مرکز استان کتباً گزارش نمایند.

ب- بانک مرکزی موظف است علیه اشخاصی که بدون أخذ مجوز، به انجام فعالیت‌هایی که مستلزم أخذ مجوز از بانک مرکزی است مبادرت می‌کنند، نزد دادرسی ویژه جرائم مالی و پولی اقامه دعوی کند.

پ- اشخاصی که بدون أخذ مجوز از بانک مرکزی مبادرت به اقدامات مذکور در بند «الف» این ماده نمایند، به شرح زیر مجازات می‌شوند:

۱- چنانچه مرتکب شخص حقیقی باشد، علاوه بر الزام به بازپرداخت وجوه دریافتی از مردم و پرداخت جزای نقدی حداکثر معادل دو برابر وجه تحصیل یا جمع‌آوری شده تحت هر عنوان، به مجازات درجه پنجم یا شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی، محکوم می‌گردد.

۲- چنانچه با ایجاد شخص حقوقی اقدام به انجام اعمال مجرمانه موضوع بند «الف» این ماده شده باشد، علاوه بر انحلال شخص حقوقی ایجاد شده و مصادره کل اموال آن (به استثنای اموالی که متعلق به مردم است و باید عودت داده شود)، اعضای هیأت‌مدیره، هیأت‌عامل، مدیران و سهامداران مؤثر شخص حقوقی به مجازات درجه پنجم یا شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شوند. این افراد در قبال خسارات وارده به اشخاص ثالث مسؤولیت تضامنی خواهند داشت. جرائم موضوع این ماده، از جرائم اقتصادی محسوب می‌گردد.

ت- قوه قضائیه موظف است شعب ویژه دادرسی و دادگاه رسیدگی به جرائم پولی و بانکی را دایر کند. شعب یادشده موظفند به شکایات بانک مرکزی، مستقیماً و خارج از نوبت رسیدگی کنند.

ماده ۳۸- اعطای هرگونه پروانه فعالیت و ارائه هرگونه خدمت به اشخاصی که بدون مجوز بانک مرکزی اقدام به فعالیت‌های مذکور در بند «الف» ماده (۳۷) این قانون می‌نمایند، ممنوع است. همچنین، استفاده آگاهانه کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دستگاه‌های دولتی و عمومی غیردولتی از خدمات اشخاصی که بدون مجوز مبادرت به فعالیت‌های مذکور در بند «الف» ماده (۳۷) می‌کنند، ممنوع می‌باشد. شخص حقیقی یا نماینده قانونی شخص حقوقی مرتکب، به یک یا چند مورد از مجازات‌های درجه پنج ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم خواهند شد.

ماده ۳۹-

الف- انتشار هر نوع آگهی یا اطلاعیه یا اقدام تبلیغی از طریق هر نوع رسانه (دولتی، خصوصی، داخلی یا خارجی) اعم از نشریات و مطبوعات الکترونیکی و غیرالکترونیکی، دیداری یا شنیداری، به نفع اشخاصی که به فعالیت‌های مذکور در بند «الف» ماده (۳۷) بدون أخذ مجوز از بانک مرکزی اشتغال دارند، ممنوع است.

ب- بانک مرکزی موظف است بر محتوای تبلیغات مربوط به «اشخاص تحت نظارت» دارای مجوز نظارت کند. کلیه رسانه‌ها و اشخاص حقیقی یا حقوقی متولی امور تبلیغاتی موظفند به محض ابلاغ کتبی بانک مرکزی، تبلیغات موردنظر را متوقف نمایند. تخلف رسانه‌ها از این حکم مستوجب جریمه تا میزان ده‌برابر درآمد ناشی از تبلیغ صورت گرفته یا سقف جزای نقدی درجه سه موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی، هر کدام که بیشتر باشد، خواهد بود. در خصوص تخلف رسانه‌های دولتی یا وابسته به دستگاه‌های اجرائی، بالاترین مقام مسؤول (به‌تشیص دادگاه) به انفصال از خدمات دولتی از یک تا پنج‌سال محکوم می‌شود. رعایت اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی در اجرای احکام این ماده الزامی است.

ماده ۴۰- هرگونه انتشار خبر کذب درخصوص «اشخاص تحت نظارت» توسط رسانه‌ها یا سایر اشخاص، به قصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی، جرم، محسوب و مشمول مجازات‌های موضوع ماده (۶۹۸) کتاب پنجم قانون

مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی می‌شود. همچنین مرتکب با شکایت «شخص تحت نظارت» ذی‌نفع، به جبران خسارت مادی و معنوی وارده به وی محکوم می‌شود. ماده ۴۱- فعالیت در سمت‌های عضو هیأت‌مدیره یا عضو هیأت‌عامل «اشخاص تحت نظارت» بدون داشتن تأییدیه صلاحیت عمومی و حرفه‌ای از بانک مرکزی ممنوع و در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی است. اشخاص مذکور و نیز سهامداران مؤثر «اشخاص تحت نظارت» که مشمول ماده (۱) قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی مصوب ۱۳۹۷/۳/۲۲ هستند و صلاحیت آنها به تأیید بانک مرکزی نرسیده باشد، علاوه بر مجازات قانونی مربوط، به پرداخت جزای نقدی تا مبلغ یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به ازای هر روز تخلف محکوم می‌شوند.

ماده ۴۲-

الف- بانک مرکزی مکلف است موارد مظنون به پولشویی را به همراه اطلاعات مربوط، به مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی گزارش نموده و پس از تأیید آن مرکز، نسبت به مسدود نمودن حساب اشخاص مظنون به پولشویی و محدودسازی ارائه خدمات بانکی به آنها اقدام کند. مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است براساس رویه‌های داخلی خود و حداکثر ظرف دو روز کاری، نسبت به تأیید یا عدم تأیید گزارش بانک مرکزی اقدام نماید. اشخاصی که حساب آنها به‌موجب این بند مسدود می‌شود، می‌توانند اعتراض خود را به بانک مرکزی تسلیم کنند. اعتراض وارده، حداکثر ظرف سه روز کاری از زمان ثبت اعتراض، در کمیته‌ای با حضور نماینده دادستان کل کشور، نماینده رئیس کل و نماینده رئیس مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی رسیدگی می‌شود. در صورتی که مستندات ارائه شده، توسط اکثریت اعضای کمیته کافی تشخیص داده‌شود، بانک مرکزی موظف است نسبت به رفع مسدودی حساب و محدودیت‌های اعمال‌شده اقدام کند، در غیر این

صورت پرونده متقاضی به دادسرای ویژه رسیدگی به جرائم پولی و بانکی ارسال می‌شود. دادسرای ویژه رسیدگی به جرائم پولی و بانکی موظف است حداکثر ظرف یک هفته نسبت به تداوم یا رفع مسدودی حساب موردنظر و سایر محدودیت‌های اعمال‌شده، تصمیم‌گیری نماید. حکم این بند نافی وظایف و اختیارات مرکز اطلاعات مالی وزارت امور اقتصادی و دارایی مصرح در قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲ نیست. بانک مرکزی موظف است در صورت عدم اتخاذ تصمیم در مهلت زمانی مقرر در این بند توسط کمیته یا دادسرا از حساب اشخاص، رفع مسدودی نماید.

ب- رئیس کل موظف است اسامی اشخاصی را که با استفاده از اطلاعات موجود در سامانه‌های حاکمیتی بانک مرکزی، مظنون به اخلال در بازار پول، ارز یا فلزات گرانبها تشخیص داده می‌شوند، به دادستانی کل کشور ارسال و پس از تأیید دادستان کل کشور، به کلیه «اشخاص تحت نظارت» ابلاغ کند.

ارائه هرگونه خدمت توسط «اشخاص تحت نظارت» به اشخاصی که نام آنان در فهرست موضوع این بند قرار داشته باشد، جرم، تلقی شده و مستوجب حداقل یکی از مجازات‌های تعزیری درجه چهار موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی است. پرونده اشخاص مزبور، هم‌زمان، توسط دادستان کل کشور به دادسرای ویژه رسیدگی به جرائم پولی و بانکی ارسال می‌شود. دادسرای ویژه رسیدگی به جرائم پولی و بانکی موظف است حداکثر ظرف یک هفته نسبت به تداوم یا رفع محدودیت‌های اعمال‌شده تصمیم‌گیری نماید. در صورت عدم اتخاذ تصمیم مبنی بر تداوم یا رفع محدودیت توسط دادسرا بانک مرکزی موظف است محدودیت‌های اعمال‌شده را رفع نماید.

پ- بانک مرکزی می‌تواند بدهی قطعی اشخاص حقیقی و حقوقی به مؤسسات اعتباری را که حداقل دو ماه از تاریخ سررسید آن گذشته باشد و قطعی بودن آن به تأیید رئیس هیأت بدوی رسیدگی به اختلافات بانکی رسیده باشد از محل وجوهی که آن اشخاص نزد سایر مؤسسات اعتباری دارند، برداشت و به حساب مؤسسه اعتباری بستنکار واریز نماید. همچنین در مواردی که به تشخیص بانک مرکزی و تأیید رئیس هیأت بدوی رسیدگی به اختلافات بانکی، وجوه موجود در حساب

شخص ثالث، متعلق به بدهکار بوده باشد، بانک مرکزی موظف است به درخواست مؤسسه اعتباری بستانکار، موجودی حساب مزبور را تا سقف بدهی قطعی بدهکار مسدود و همزمان، پرونده را به هیأت رسیدگی به اختلافات بانکی که نسبت به صدور دستور مسدودی اقدام کرده ارسال کند. حداکثر زمان مسدودی، یک ماه، و در صورت اعتراض و ارجاع پرونده به هیأت تجدیدنظر، دو ماه است. در صورتی که در مهلت‌های یادشده، حکم قطعی مبنی بر تعلق وجوه موردنظر به شخص بدهکار صادر نشده باشد، بانک مرکزی موظف به رفع مسدودی حساب است.

فصل ششم: اجرای سیاست‌های پولی و ارزی

ماده ۴۳- بانک مرکزی می‌تواند برای تحقق اهداف سیاست‌های پولی و ارزی خود، از انواع ابزارهای سیاست پولی و ارزی مصوب هیأت عالی در قالب قوانین موجود استفاده کند. طراحی و بکارگیری ابزارهای سیاست پولی و ارزی از جنبه ملاحظات شرعی باید به تأیید شورای فقهی برسد.

ماده ۴۴-

الف- نظام ارزی کشور، «شناور مدیریت شده» است. بانک مرکزی موظف است به منظور تحقق هدف مذکور در جزء (۴) بند «ب» ماده (۳) این قانون، بازار ارز را به گونه‌ای مدیریت کند که ضمن حفظ ارزش واقعی پول ملی و کاهش نوسانات نرخ ارز، قدرت رقابت‌پذیری تولید کشور حفظ شود. بانک مرکزی می‌تواند برای تحقق سیاست‌های ارزی خود، در بازار ارز مداخله و اقدام به خرید یا فروش ارز، اوراق بهادار مبتنی بر ارز یا مشتقات ارزی نماید. هرگونه خرید و فروش ارز، طلا و اوراق بهادار مبتنی بر آنها توسط بانک مرکزی باید به نرخ بازار و در محدوده‌ای که هیأت عالی تعیین می‌کند، انجام شود.

ب- بانک مرکزی می‌تواند ارزهای عرضه‌شده توسط دولت و دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری را خریداری نموده یا عاملیت فروش آن را بر عهده بگیرد.

پ- در مواردی که بانک مرکزی ارز متعلق به دولت یا دستگاههای اجرائی را خریداری می‌کند، نباید پیش از در اختیار گرفتن ارز، معادل ریالی آن را پرداخت کند. پذیرش و عاملیت خرید یا فروش ارزهای متعلق به دولت از سوی مؤسسه اعتباری در چهارچوب مصوب هیأت عالی مجاز است.

ت- در مواردی که بانک مرکزی عاملیت فروش ارزهای متعلق به دولت یا دستگاههای اجرائی را بر عهده می‌گیرد، نباید پیش از در اختیار گرفتن ارز، اقدام به فروش آن کند.

ث- بانک مرکزی موظف است ذخایر ارزی خود را مدیریت کند. چهارچوب حاکم بر میزان، ترکیب و کیفیت نگهداری ذخایر ارزی به گونه‌ای که با اهداف بانک مرکزی متعارض نبوده و درعین حال سبب ارزی در اختیار بانک مرکزی، با در نظر گرفتن شرایط و مقتضیات کشور، بیشترین امنیت، نقدشوندگی و بازدهی و کمترین خطرپذیری (ریسک) ممکن را داشته باشد، توسط هیأت عالی تعیین می‌شود.

ج- روشهای مجاز برای مدیریت ذخایر ارزی توسط بانک مرکزی عبارت است از:

۱- خرید و فروش ارز و اوراق بهادار مبتنی بر ارز

۲- دریافت و یا اعطای تسهیلات ارزی با رعایت قوانین مربوط

۳- خرید و فروش شمش، طلای مسکوک و سایر فلزات گرانبها

۴- خرید و فروش اسناد خزانه و سایر اوراق بهادار منتشر یا تضمین شده توسط دولتهای خارجی یا نهادهای بین‌المللی

۵- افتتاح و نگهداری حساب نزد نهادهای مالی بین‌المللی، بانکهای مرکزی و مؤسسات اعتباری خارجی

۶- افتتاح حساب برای نهادهای مالی بین‌المللی، بانکهای مرکزی و مؤسسات اعتباری خارجی

۷- استفاده از سایر روشهای مورد تأیید هیأت عالی

چ- بانک مرکزی موظف است ضمن رعایت سیاستهای کلی نظام و قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی، با هدف افزایش تاب‌آوری اقتصاد کشور،

زمینه‌های لازم برای انعقاد پیمان‌های پولی دو یا چندجانبه را فراهم کند.
ح- دستورالعمل‌های ناظر بر انتشار ابزارهای مالی مبتنی بر ارزش و مشتقات ارزی پس از تصویب هیأت عالی، توسط بانک مرکزی ابلاغ و همزمان برای شورای عالی بورس ارسال می‌شود. دستورالعمل‌های مذکور برای کلیه اشخاص ذی‌ربط، از جمله ارکان، تشکل‌های خودانتظام، نهادهای مالی، ناشران و سایر فعالان در بازار اوراق بهادار لازم‌الرعایه است. ابزارهای مالی موضوع این بند در چهارچوب مصوبات شورای عالی بورس و ضوابط اعلامی سازمان بورس و اوراق بهادار قابل معامله است.

فصل هفتم: رابطه مالی بانک مرکزی با مؤسسات اعتباری

ماده ۴۵-

الف- سقف روزانه و هفتگی اضافه برداشت هر مؤسسه اعتباری برای تسویه- حساب‌های فیمابین خود با بانک مرکزی یا سایر مؤسسات اعتباری، با توجه به سیاست پولی و نظارتی بانک مرکزی و وضعیت مالی مؤسسه اعتباری، توسط هیأت عالی تعیین می‌شود.

ب- در صورتی که میزان اضافه برداشت مؤسسه اعتباری از منابع بانک مرکزی در چهار روز کاری متوالی از سقف روزانه، یا در چهار هفته متوالی از سقف هفتگی بیشتر باشد، معاون تنظیم‌گری و نظارت موظف است ضمن اخطار به مؤسسه اعتباری، بلافاصله موضوع را به اطلاع رئیس کل رسانده و در اولین جلسه عادی یا فوق‌العاده هیأت عالی مطرح کند. هیأت عالی پس از استماع گزارش معاون تنظیم‌گری و نظارت می‌تواند با درخواست مؤسسه اعتباری متقاضی، مبنی بر دریافت تسهیلات اضطراری موافقت کند؛ یا رئیس کل را مکلف نماید تا برای مؤسسه اعتباری موردنظر هیأت سرپرستی موقت تعیین کند. در مواردی که هیأت عالی به استناد این بند رئیس- کل را موظف به تعیین هیأت سرپرستی موقت برای مؤسسه اعتباری می‌کند، حکم مذکور در ماده (۳۴) این قانون مجری نخواهد بود.

پ- سررسید تسهیلات اضطراری موضوع بند «ب» این ماده حداکثر سی روز است.

ت- در صورتی که هیأت عالی با اعطای تسهیلات اضطراری موافقت کند، معاون تنظیم‌گری و نظارت موظف است ضمن مطالبه برنامه اصلاح از مؤسسه اعتباری متقاضی، در صورت نیاز، برای حصول اطمینان، در آن مؤسسه، ناظر مقیم منصوب کند.

ث- معاون تنظیم‌گری و نظارت موظف است پیش از انقضای مدت تسهیلات اضطراری، گزارشی از وضعیت مؤسسه اعتباری موردنظر برای تصمیم‌گیری به رئیس کل و هیأت عالی ارائه کند. هیأت عالی پس از استماع گزارش معاون تنظیم‌گری و نظارت می‌تواند تسهیلات موضوع این بند را برای نخستین بار با رأی موافق دوسوم و برای بار دوم، با رأی موافق سه‌چهارم اعضاء تمدید نماید. تمدید تسهیلات مزبور بیشتر از دو نوبت مجاز نیست.

ماده ۴۶- بانک مرکزی مجاز است در قالب توافق با خرید (ریپو) یا سایر روش‌های مورد تأیید شورای فقهی، در ازای دریافت اوراق منتشر یا تضمین شده توسط دولت یا بانک مرکزی، تسهیلات کوتاه مدت به مؤسسات اعتباری اعطاء کند. سقف زمانی تسهیلات موضوع این ماده نود روز و قابل تمدید است.

تبصره- به منظور تحقق هدف مذکور در جزء (۲) بند «ب» ماده (۳) این قانون، مؤسسات اعتباری موظفند همواره به میزانی که هیأت عالی تعیین می‌کند، دارایی‌های نقد یا شبه نقد (سهل‌البیع) مانند اوراق منتشر یا تضمین شده توسط دولت یا بانک مرکزی و سایر دارایی‌هایی که با تصویب هیأت عالی شبه نقد (سهل‌البیع) محسوب می‌شود، در ترازنامه خود نگهداری نمایند. در صورتی که نسبت دارایی‌های نقد یا شبه نقد (سهل‌البیع) مؤسسه اعتباری نسبت به کل دارایی مؤسسه از میزان تعیین شده توسط هیأت عالی کمتر شود، معاون تنظیم‌گری و نظارت موظف است ضمن اخطار به مؤسسه اعتباری، اقدامات پیشگیرانه موضوع ماده (۲۸) این قانون را آغاز کند.

ماده ۴۷-

الف- بانک مرکزی موظف است به پیشنهاد کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی و تصویب هیأت عالی، مؤسسات اعتباری را که در چهارچوب اسناد بالادستی

توسعه اقتصادی کشور، در زمینه تأمین مالی طرحهای توسعه‌ای، فعال‌سازی زنجیره‌های تولید، گسترش زیرساخت‌ها، توسعه دانش و فناوری، ایجاد اشتغال، توسعه زیرساخت‌های تولید مسکن و افزایش صادرات فعالیت مؤثر داشته‌اند، از طریق ارائه تسهیلات بلندمدت و خطوط اعتباری، مورد حمایت قرار دهد. پیشنهاد اعطای تسهیلات و خطوط اعتباری موضوع این ماده، صرفاً در نشست‌های ویژه سیاستگذاری پولی و ارزی، با حضور رئیس‌کل، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور قابل طرح بوده و تصویب آن مستلزم موافقت دوسوم اعضای هیأت‌عالی است.

ب- بانک مرکزی می‌تواند علاوه بر اوراق منتشر یا تضمین‌شده توسط دولت یا بانک مرکزی، سایر دارایی‌های مؤسسه اعتباری یا طرح (پروژه)‌هایی که توسط مؤسسه اعتباری از این محل تأمین مالی می‌شوند را مشروط به اینکه طرح (پروژه) قابلیت تقویم و توثیق داشته باشد به نسبت پیشرفت طرح (پروژه) با تصویب هیأت‌عالی به‌عنوان وثیقه تسهیلات یا خطوط اعتباری موضوع این ماده قبول کند. هیأت‌عالی موظف است در هنگام بررسی تقاضای مؤسسه اعتباری، گزارش رئیس-کل موضوع اجزای (۳) و (۴) بند «ب» ماده (۱۰) این قانون درخصوص عملکرد مؤسسه اعتباری را مدنظر قرار دهد.

پ- نرخ سود تسهیلات و خطوط اعتباری موضوع این ماده به پیشنهاد کمیته سیاستگذاری پولی و ارزی و تصویب هیأت‌عالی، با توجه به گزارش رئیس‌کل، موضوع اجزای (۳) و (۴) بند «ب» ماده (۱۰) این قانون درخصوص عملکرد مؤسسه اعتباری و میزان همسویی مؤسسه اعتباری موردنظر با اهداف و سیاست‌های بانک مرکزی، تعیین می‌شود.

ت- در صورتی که شاخص‌های نظارتی و احتیاطی مؤسسه اعتباری به استناد گزارش رئیس‌کل موضوع جزء (۳) بند «ب» ماده (۱۰) این قانون در حدود قابل قبول باشد، هیأت‌عالی می‌تواند مؤسسه اعتباری را در خصوص تأمین مالی طرح (پروژه)‌های مذکور در بند «الف» این ماده، از شمول برخی از دستورالعمل‌های نظارتی یا احتیاطی مستثنی نماید.

فصل هشتم: روابط بانک مرکزی با دولت و مجلس شورای اسلامی

ماده ۴۸- بانک مرکزی موظف است با درخواست وزیر امور اقتصادی و دارایی و در چهارچوب مقررات مصوب هیأت عالی امور زیر را انجام دهد:

الف- انعقاد موافقتنامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی، مالی، بازرگانی و حمل و نقل بین دولت و سایر کشورها که مطابق اصول هفتاد و هفتم (۷۷) و یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران منعقد شده باشد.

ب- عرضه اوراق بهادار ریالی و ارزی به نمایندگی دولت در بازارهای داخلی و بین‌المللی

تبصره ۱- اجرای این ماده نباید موجب ایجاد تعهدات مالی برای بانک مرکزی شود.

تبصره ۲- بانک مرکزی نباید اوراق منتشر یا تضمین شده توسط دولت یا شرکتهای دولتی را به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در بازار (عرضه) اولیه خریداری کند.

ماده ۴۹-

الف- کلیه حسابهای بانکی اعم از ریالی و ارزی دولت و دستگاههای موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ و مستثنیات آن، صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح و نگهداری می‌شود. دستگاههای یادشده موظفند کلیه دریافت‌ها (اعم از اینکه از محل بودجه عمومی دولت، بودجه اختصاصی و یا سایر محل‌ها تأمین شده باشد) و پرداخت‌های خود را فقط از طریق حساب‌های افتتاح شده نزد بانک مرکزی انجام دهند.

ب- دولت و کلیه اشخاص مذکور در بند «الف» این ماده موظفند آخرین وضعیت مطالبات، بدهی‌ها و تعهدات خارجی خود را در چهارچوب دستورالعملی که به تصویب هیأت عالی می‌رسد، به بانک مرکزی اطلاع دهند. اطلاع بانک مرکزی از بدهی‌های خارجی دولت یا اشخاص حقیقی و حقوقی به هیچ وجه به معنی

تضمین و یا بازپرداخت آنها توسط بانک مرکزی نمی‌باشد.

پ- رئیس کل موظف است در گزارش موضوع جزء (۴) بند «ب» ماده (۱۰) این قانون، آخرین وضعیت مطالبات، بدهی‌ها و تعهدات خارجی دولت و دستگامهای اجرائی را به اطلاع مقامات مذکور در فراز پایانی آن ماده رسانده و پیشنهادهای لازم را ارائه کند.

ماده ۵۰-

الف- بانک مرکزی می‌تواند با رعایت اصول پنجاه و دوم (۵۲) و پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی، به دولت تنخواه پرداخت نموده یا اوراق مالی قابل معامله در بازار سرمایه منتشره از سوی خزانه و با سررسید تا پایان همان سال را در عرضه اولیه از دولت خریداری کند. دولت موظف است تنخواه دریافتی را حداکثر تا پایان همان سال تسویه کند.

ب- مجموع مانده تنخواه دریافت شده دولت یا اوراق دولتی کوتاه مدت خریداری شده در عرضه اولیه (موضوع بند «الف» این ماده) در سال اول اجرای این قانون نباید از سه درصد (۳٪) بودجه عمومی مصوب دولت در همان سال تجاوز کند. سقف مزبور از سال دوم به بعد سالانه نیم واحد درصد کاهش می‌یابد تا حداکثر به یک درصد (۱٪) برسد.

پ- در صورت عدم تسویه ریالی تنخواه در مهلت مقرر در بند «الف» این ماده، پرداخت هرگونه تنخواه جدید به دولت توسط بانک مرکزی ممنوع است.

ماده ۵۱- رئیس کل، نماینده جمهوری اسلامی ایران در صندوق بین‌المللی پول و سایر نهادهای پولی بین‌المللی است. انجام کلیه وظایف و اعمال اختیاراتی که به موجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در مقررات کنفرانس منعقد شده در برتن‌وودز مربوط به تأسیس صندوق و بانک بین‌المللی مصوب ۱۳۲۴/۱۰/۶ به بانک ملی ایران واگذار شده است، با بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۵۲-

الف- دولت باید در تهیه پیش‌نویس لوایح، تصویب‌نامه‌ها و برنامه‌های اقتصادی و مالی از جمله عملیات ارزی، بودجه‌ریزی و تأمین مالی بخش عمومی از داخل و خارج و تضامین آن، با بانک مرکزی مشورت کند.

ب- رئیس کل می‌تواند بدون حق رأی در جلسات هیأت وزیران شرکت کند.

پ- بانک مرکزی موظف است نظرات کارشناسی خود را در خصوص طرح‌ها و لوایحی که سطح عمومی قیمت‌ها، ارزش پول ملی و وضعیت نظام بانکی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، به مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

ت- رئیس کل موظف است نظر هیأت‌عالی در خصوص آثار لوایح تقدیمی دولت به مجلس شورای اسلامی، از جمله لوایح برنامه پنج‌ساله توسعه و لوایح بودجه سالانه بر هر یک از اهداف مذکور در بند «ب» ماده (۳) این قانون را کتباً به رئیس جمهور اعلام کند. نظرات بانک مرکزی در این خصوص، به پیوست لایحه مورد نظر به مجلس شورای اسلامی ارسال می‌شود. همچنین رئیس کل موظف است نظر هیأت‌عالی در خصوص آثار طرح‌ها و پیشنهادهای نمایندگان بر اهداف مذکور در بند «ب» ماده (۳) این قانون را کتباً به رئیس مجلس شورای اسلامی اعلام کند.

ماده ۵۳-

الف- رئیس کل موظف است در اردیبهشت و آبان هر سال، گزارش عملکرد و برنامه‌های بانک مرکزی، مشتمل بر سیاست‌های پولی، ارزی و اعتباری، نظارت بانکی، تحولات اقتصادی، دلایل انحراف احتمالی نرخ تورم و سایر متغیرهای هدف از پیش‌بینی‌های ارائه‌شده در گزارش قبلی، عملکرد بانک مرکزی و شبکه بانکی کشور در حمایت از تولید، اشتغال و رشد اقتصادی و وضعیت سلامت و ثبات نظام بانکی را که به تصویب هیأت‌عالی رسیده است، به صورت مکتوب به رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی ارائه و بخشهای غیرمحرمانه آن را برای اطلاع عموم منتشر نماید.

ب- در صورت درخواست هیأت رئیسه مجلس، رئیس کل موظف است برای تبیین گزارش موضوع بند «الف» این ماده در صحن مجلس حضور یابد.

فصل نهم: سیاست‌های رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی

ماده ۵۴-

الف- بانک مرکزی موظف است از ابزارهای ارتباطی مناسب برای مدیریت انتظارات و تحقق اهداف مندرج در ماده (۳) این قانون استفاده کند. سیاست‌های رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی بانک مرکزی به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی می‌رسد. مسؤلیت اعلام سیاست‌ها و مواضع بانک مرکزی در چهارچوب سیاست‌های رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی مصوب، با رئیس کل است.

ب- بانک مرکزی موظف است حداقل ماهی یکبار، آمارهای اقتصادی و اطلاعات نظام بانکی را در چهارچوب مقررات مصوب هیأت عالی، برای عموم منتشر کند.

پ- بانک مرکزی موظف است صورت‌های مالی و شاخص‌های عملکردی «اشخاص تحت نظارت» را در بازه‌های زمانی مشخص در چهارچوب مقررات مصوب هیأت عالی، برای عموم منتشر کند.

ت- حداقل یکبار در سال صورت‌های مالی بانک مرکزی پس از ارائه گزارش حسابرسی هیأت نظار و تصویب مجمع عمومی بانک مرکزی با رعایت قواعد محرمانگی برای عموم منتشر می‌شود.

تبصره- موارد غیرقابل انتشار، بر اساس قواعد و ترتیبات مذکور در ماده (۱۱) این قانون معین می‌شود.

فصل دهم: شخصیت حقوقی و سرمایه

ماده ۵۵-

الف- بانک مرکزی دارای شخصیت حقوقی و مالی مستقل است و با ترتیباتی که در این قانون مشخص شده، اداره می‌شود. شمول قوانین و مقررات مربوط به وزارتخانه‌ها و سایر اشخاص حقوقی بر بانک مرکزی، مستلزم ذکر نام این بانک به صورت خاص است.

ب- مرکز اصلی بانک مرکزی در تهران است. بانک مرکزی می تواند با موافقت هیأت عالی در داخل و خارج از کشور شعبه یا دفتر نمایندگی دایر کند، یا به اشخاص حقیقی یا حقوقی برای انجام اموری که به تشخیص هیأت عالی قابل واگذاری و برون سپاری است، نمایندگی اعطاء کند.

پ- سال مالی بانک مرکزی از ابتدای فروردین هر سال آغاز می شود و در پایان اسفند همان سال خاتمه می یابد.

ت- انحلال بانک مرکزی فقط به موجب قانون امکان پذیر است.

ماده ۵۶-

الف- سرمایه بانک مرکزی متشکل از سرمایه پرداخت شده، اندوخته عام، مازاد حاصل از ارزیابی خالص دارایی های خارجی و سایر اندوخته های احتیاطی است. دارایی های بانک مرکزی در برابر تعهدات دولت، قابل واگذاری، ترهین یا مصادره نمی باشد.

ب- بانک مرکزی موظف است سالانه پنجاه درصد (۵۰٪) سود خالص قبل از مالیات خود را به حساب اندوخته عام منظور کند و باقیمانده را پس از کسر بخشی از سود جهت منظور نمودن به اندوخته احتیاطی که به پیشنهاد رئیس کل بانک و تصویب مجمع عمومی تعیین خواهد شد و پس از اجرای حکم مذکور در تبصره (۲) ماده (۲۹) این قانون به دولت پرداخت کند. پرداخت سود توسط بانک مرکزی به دولت قبل از تصویب صورتهای مالی بانک مرکزی و قبل از اجرای تبصره مذکور ممنوع است. همچنین، هر سه سال یکبار پنجاه درصد (۵۰٪) موجودی حساب اندوخته عام باید صرف افزایش سرمایه بانک مرکزی شود.

پ- اگر بانک مرکزی در نتیجه عملیات خود در طول سال مالی متحمل زیان شود، زیان مزبور باید از محل حساب اندوخته عام تأمین شود. اگر میزان حساب اندوخته عام برای پوشش کل زیان کافی نباشد، دولت باید ظرف سی روز از زمان تصویب صورتهای مالی توسط مجمع عمومی بانک مرکزی، به میزان کسری، اوراق بهادار دولتی (سند بدهی دولت به بانک مرکزی) در اختیار بانک مرکزی قرار دهد.

تبصره ۱- اوراق موضوع این ماده قابل عرضه در بازار و واگذاری به غیر نیست و در صورت سودآوری بانک مرکزی در سالهای بعد، متناسباً به دولت عودت داده می‌شود.
تبصره ۲- اوراق موضوع این ماده و اوراق موضوع بند «پ» ماده (۵۷) این قانون از حدود و مقررات مربوط به انتشار اوراق بهادار دولتی در قوانین برنامه و بودجه‌های سنواتی مستثنی است.

ماده ۵۷-

الف- تغییرات سالانه ارزش خالص ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی اعم از طلا، حق برداشت مخصوص (اس.دی.آر)، ارز یا سایر دارایی‌های خارجی بانک مرکزی برحسب ریال، در «حساب تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های خارجی بانک مرکزی» ثبت می‌شود.
ب- چنانچه حساب تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های خارجی بانک مرکزی بستانکار شود، مانده حساب مزبور قابل برداشت نیست و در پایان همان سال مالی با بدهی دولت به بانک مرکزی تسویه یا به حساب اندوخته عام بانک مرکزی منتقل می‌شود.
پ- در صورتی که بانک مرکزی در نتیجه تغییرات ارزش دارایی‌ها و بدهی‌های خارجی خود برحسب ریال در دوره مورد گزارش با زیان مواجه شده باشد و مانده حساب تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های خارجی بانک مرکزی برای پوشش زیان کافی نباشد، باقیمانده زیان از محل حساب اندوخته عام برداشت می‌شود. چنانچه مانده حساب اندوخته عام نیز برای پوشش زیان کافی نباشد، دولت باید ظرف سی روز از زمان تصویب صورت‌های مالی توسط مجمع عمومی بانک مرکزی، اوراق بهادار دولتی (سند بدهی دولت به بانک مرکزی) به میزان باقیمانده زیان، در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. اوراق مزبور در صورت افزایش مانده حساب تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های خارجی بانک مرکزی یا حساب اندوخته عام در سالهای بعد، به دولت عودت داده می‌شود.
ت- مانده حساب تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های خارجی بانک مرکزی، سود محقق شده نیست و مشمول مالیات نمی‌باشد.

فصل یازدهم: پول و نظام پرداخت

ماده ۵۸-

الف- واحد پول جمهوری اسلامی ایران، ریال است.

ب- امتیاز انتشار پول رایج کشور منحصراً در اختیار بانک مرکزی است.

پ- انتشار اسکناس، مسکوک و سایر انواع پول رسمی جمهوری اسلامی ایران توسط بانک مرکزی در چهارچوب دستورالعملی خواهد بود که به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ت- فقط پول رایج که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا طبق قانون انتشار می‌یابد، رواج قانونی داشته و به مبلغ اسمی، قوه ابراء دارد.

ث- تسویه هرگونه دین و یا بدهی فقط با پول رایج کشور امکان‌پذیر است، مگر آنکه قانون، شیوه دیگری را تعیین کرده یا با رعایت مقررات، ترتیب دیگری بین بدهکار و بستانکار توافق شده باشد.

ج- انجام عملیات تسویه بین مؤسسات اعتباری در شبکه بانکی کشور منحصراً برعهده بانک مرکزی است.

چ- دارایی‌های بانک مرکزی، پشتوانه پول منتشرشده توسط بانک مرکزی است.

ح- مبلغ و مشخصات ظاهری و فنی انواع پول‌های رسمی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی تعیین می‌شود.

خ- اسکناس‌های منتشره بانک مرکزی با امضای رئیس کل و وزیر امور اقتصادی و دارایی معتبر خواهد بود.

د- شرایط و ترتیبات جایگزین نمودن اسکناس‌ها، مسکوکات و سایر انواع پول‌های رسمی جمهوری اسلامی ایران با اسکناس‌ها، مسکوکات و سایر انواع پول که از جریان خارج می‌شوند به وسیله هیأت عالی تعیین می‌شود. معادل ارزش اسکناس‌ها، مسکوکات و سایر انواع پول خارج از جریان که صاحبان آنها در مهلت مقرر برای تبدیل آن مراجعه نکرده‌اند، به حساب درآمدهای بانک مرکزی منظور می‌شود.

ذ- تعهد بانک مرکزی در مقابل اسکناس‌ها، مسکوکات و سایر انواع پول‌های رسمی منتشر یا ایجاد شده توسط بانک مرکزی، منحصر به پرداخت پول رایج کشور است.

ر- اسکناس‌ها و مسکوکات مجعول یا تقلبی مکشوفه در سراسر کشور، برای امحاء باید در اختیار بانک مرکزی قرار گیرد.

ز- کلیه حقوق مادی و معنوی مربوط به انواع پولهای رسمی منتشر یا ایجاد شده توسط بانک مرکزی، متعلق به بانک مرکزی است. انجام هرگونه تبلیغ بر روی اسکناس و مسکوک یا استفاده از طرح و مشخصات ویژه انواع پولهای رسمی جمهوری اسلامی ایران ممنوع و در حکم جعل است.

ماده ۵۹- مسئولیت انحصاری ابلاغ دستورالعمل‌های موردنیاز، صدور مجوز و نظارت در حوزه نظام‌های پرداخت، فناوری‌های نوین مالی مرتبط با ابزارهای پرداخت و پولهای رمزپایه و همچنین نهادهای فعال در این حوزه‌ها بر عهده بانک مرکزی است. نهادهای فعال در زمینه‌های یادشده موظفند حسب درخواست بانک مرکزی، کلیه اطلاعات، آمار و اسناد خود را به ترتیب موردنظر بانک مرکزی در اختیار آن بانک قرار دهند.

فصل دوازدهم: مدیریت تعارض منافع در بانک مرکزی و شبکه بانکی کشور
ماده ۶۰- اعضای مجمع عمومی، هیأت عالی و کمیته‌های تخصصی ذیل آن، هیأت عامل، هیأت نظار، شورای فقهی، هیأت انتظامی، هیأت‌های رسیدگی به اختلافات بانکی، مدیران و سایر کارکنان مؤثر بانک مرکزی به تشخیص هیأت نظار مشمول احکام زیر هستند:

الف- باید در ابتدا و انتهای دوره مسئولیت، «کاربرگ عدم تعارض منافع» را تکمیل و به رئیس هیأت نظار تحویل نمایند. رئیس هیأت نظار موظف است کاربرگ‌های تکمیل شده را برای رئیس قوه قضائیه ارسال کند.
اطلاعات زیر باید در کاربرگ عدم تعارض منافع درج گردد:

۱- فهرست دارایی‌های خود، همسر و فرزندان در زمان آغاز مسئولیت در بانک مرکزی

۲- فعالیت‌های اقتصادی، مالی، تجاری و مشاغل تمام‌وقت یا پاره‌وقت خود، همسر و فرزندان در پنج‌سال گذشته

ب- در صورتی که انجام امور محوله و شرکت در جلسات و رأی‌گیری‌ها به نوعی مرتبط با منافع خود فرد یا بستگان درجه یک او باشد، باید موضوع را قبلاً به صورت مکتوب به رئیس هیأت نظار اعلام نماید.

پ- افراد مذکور در صدر این ماده که طبق قانون باید به صورت تمام‌وقت در خدمت بانک مرکزی باشند، نمی‌توانند هم‌زمان شغل یا سمت موظف یا غیرموظف اعم از مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره‌ای در بخش دولتی یا غیردولتی داشته باشند. این ممنوعیت شامل موارد مستثنی شده ذیل اصل یکصد و چهل و یکم (۱۴۱) قانون اساسی نمی‌شود.

ت- اشخاص موضوع این ماده و همسر و فرزندان آنها نباید سهامدار مؤثر، عضو هیأت‌مدیره، هیأت‌عامل یا مشاور «اشخاص تحت نظارت» باشند.

ث- در صورتی که والدین، پدربزرگ، مادربزرگ، همسر فرزندان، فرزند فرزندان، برادر یا خواهر اشخاص مذکور در صدر این ماده با یکی از «اشخاص تحت نظارت» دارای ارتباط مدیریتی یا مشاوره‌ای بوده یا سهامدار مؤثر آنها باشند، شخص مزبور موظف است موضوع را کتباً به رئیس هیأت نظار اطلاع دهد.

ج- انجام کار دائم یا موقت برای «اشخاص تحت نظارت» یا ارائه هرگونه خدمت به آنها، توسط اعضای هیأت‌عالی، هیأت‌عامل و هیأت‌های انتظامی پس از پایان دوره عضویت آنها؛ به مدت سه‌سال، و برای سایر اشخاص موضوع این ماده به مدت دو سال ممنوع است. در صورت عدم دریافت حقوق از محل دیگر یا عدم دریافت مستمری بازنشستگی، بانک مرکزی موظف است به این افراد حقوقی معادل میانگین دریافتی آنها در سال پایانی پرداخت کند. در صورتی که معلوم شود شخص موردنظر از محل دیگری حقوق دریافت می‌کرده است، به پرداخت پنج برابر مبالغ

دریافتی از بانک مرکزی پس از پایان خدمت، محکوم می‌گردد.

تبصره- مدیران و کارکنان سایر دستگاههای نظارتی که حسب تشخیص هیأت نظار در سه سال آخر قبل از بازنشستگی یا پایان خدمت مستقیماً با «اشخاص تحت نظارت» در ارتباط بوده‌اند نمی‌توانند به مدت سه سال، با آنها رابطه کاری اعم از مدیریتی، مشاوره‌ای و مانند آن برقرار کنند. مرتکب، به تمام یا بخشی از مجازاتهای درجه چهار موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.

ج- در صورتی که معلوم شود افراد موضوع این ماده در زمان تصدی مسؤلیت در بانک مرکزی یا طی دوره ممنوعیت پس از پایان مسؤلیت، با «اشخاص تحت نظارت» همکاری داشته‌اند، علاوه بر الزام به پرداخت کلیه حقوق و مزایای دریافتی در دوران مسؤلیت و ممنوعیت، به مجازات درجه چهار موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شوند.

ح- مقررات مربوط به برقراری رابطه مالی (مانند سپرده‌گذاری، دریافت تسهیلات، دریافت ضمانت‌نامه و گشایش اعتبار اسنادی) فی مابین افراد موضوع این ماده، همسر و فرزندان آنها و شرکتهایی که افراد موضوع این ماده، همسر یا فرزندان آنها مدیر یا سهامدار مؤثر آن شرکتها هستند، با «اشخاص تحت نظارت»، توسط رئیس کل تهیه می‌شود و به تصویب مجمع عمومی می‌رسد.

خ- اشخاص موضوع این ماده موظفند ضمن رعایت مقررات مذکور در بند «ح»، هرگونه رابطه مالی خود، همسر و فرزندانشان با «اشخاص تحت نظارت» و نیز هرگونه رابطه مالی شرکتهایی که آنها، همسر یا فرزندانشان مدیر یا سهامدار مؤثر آن شرکتها هستند را با «اشخاص تحت نظارت» که مبلغ آن از مبلغی که هیأت نظار در ابتدای هر سال تعیین می‌کند، بیشتر باشد، به هیأت نظار اعلام کنند. متخلفان علاوه بر معرفی به هیأت تخلفات اداری، به میزان دو برابر مبلغ تخلف جریمه خواهند شد.

د- در صورت احراز تخلف در عمل به احکام بندهای «الف» تا «ث» این ماده توسط هیأت نظار، شخص متخلف به پرداخت پنج برابر حقوق و مزایای دریافتی از زمان وقوع تخلف محکوم می‌شود.

فصل سیزدهم: سایر مقررات

ماده ۶۱- هرگونه دعوی که منشأ آن اقداماتی باشد که بانک مرکزی به موجب اختیارات قانونی خود انجام می‌دهد، قابل طرح علیه کارکنان بانک مرکزی نبوده و باید به طرفیت بانک مرکزی صورت پذیرد. در مواردی که به تشخیص مرجع قضائی، اقدامات نظارتی بانک مرکزی خارج از چهارچوب قوانین و مقررات بوده و موجب ایراد خسارت به «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص ثالث شده باشد، خسارت وارده توسط بانک مرکزی جبران می‌شود. در صورتی که ایراد خسارت به «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص ثالث، با تشخیص مرجع قضائی، ناشی از تقصیر مدیران یا کارکنان بانک مرکزی باشد، حسب مورد از طریق هیأت رسیدگی به تخلفات اداری یا دستگاه قضائی به ادعای مطروحه علیه آنان رسیدگی خواهد شد.

ماده ۶۲-

الف- کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی از جمله شرکتهای دولتی مستلزم ذکر نام و نهادهای عمومی غیردولتی، قوه قضائیه، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مکلف به همکاری با بانک مرکزی برای اجرای این قانون هستند. دستگاههای یادشده موظفند اطلاعاتی را که به تشخیص هیأت عالی برای انجام وظایف بانک مرکزی لازم است، در اختیار آن بانک قرار دهند. مستنکف، به انفسال از خدمت از یک تا پنج سال محکوم می‌شود.

ب- «اشخاص تحت نظارت» موظفند اطلاعات مورد درخواست بانک مرکزی را در چهارچوبی که بانک مرکزی تعیین می‌کند، در اختیار آن بانک قرار دهند. هریک از اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل «شخص تحت نظارت» که از ارائه اطلاعات مورد درخواست بانک مرکزی خودداری کند، از مسؤولیت عزل و به مجازات حداکثر یک سال حبس محکوم خواهد شد.

پ- بانک مرکزی موظف است اطلاعاتی را که به موجب قوانین، موظف به ارائه آنها به سایر دستگاهها از جمله مرکز مبارزه با پولشویی و سازمان امور مالیاتی کشور

است، به صورت مؤثر در اختیار آن دستگاهها قرار دهد. استنکاف از اجرای این حکم توسط هریک از مدیران یا کارکنان بانک مرکزی موجب انفصال از خدمت حداقل به مدت یک سال خواهد شد.

ماده ۶۳- انجام اقدامات زیر توسط بانک مرکزی ممنوع است:

الف- تضمین بدهی های دولت، شرکتهای دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی یا هر شخص دیگر، یا اعطای تسهیلات به آنان، جز در مواردی که در این قانون مجاز شده است.

تبصره- تضمین بدهی های خارجی دولت که با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده پس از اخذ وثیقه کافی به تشخیص هیأت عالی بلامانع است.

ب- اعطای تسهیلات یا خطوط اعتباری به مؤسسات اعتباری بدون اخذ وثیقه.
پ- اقدام به افتتاح حساب و انجام عملیات بانکی برای اشخاصی که به موجب قانون یا به حکم دادگاه افتتاح حساب و انجام عملیات بانکی برای آنها ممنوع است.
ت- انجام فعالیت اقتصادی و تجاری صرفاً به قصد کسب سود یا انجام ندادن تکالیف قانونی صرفاً به دلیل ورود هزینه یا زیان مالی یا غیرمالی.

ماده ۶۴- احکام این قانون بر کلیه «اشخاص تحت نظارت» اعم از خصوصی، تعاونی، دولتی و عمومی غیردولتی حاکم است.

ماده ۶۵- جریمه های نقدی مذکور در این قانون، در پایان تیرماه هر سال، متناسب با شاخص بهای کالاها و خدمات مصرف کننده اعلامی از سوی بانک مرکزی، توسط هیأت عالی تعدیل می گردد. وجوه ناشی از اعمال جریمه نقدی علیه «اشخاص تحت نظارت» متخلف، به حساب درآمد عمومی واریز شده و معادل آن از طرف خزانه داری کل به حساب صندوق ضمانت سپرده ها تخصیص داده می شود. بانک مرکزی موظف است گزارش عملکرد این ماده مشتمل بر میزان جرائم تعدیل شده و میزان وجوه ناشی از اعمال جریمه نقدی را در مردادماه هر سال به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

ماده ۶۶- مفاد این قانون به موجب سایر قوانین، مگر به صورت صریح و با ذکر ماده مورد نظر، قابل نسخ یا اصلاح نمی باشد.

ماده ۶۷-

الف- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، مواد (۱) تا (۲۹)، بندهای «الف» و «ب» ماده (۳۰) و مواد (۳۹) و (۴۰) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ و اصلاحات بعدی آن نسخ می‌شود.

ب- این قانون شش ماه پس از ابلاغ به رئیس‌جمهور لازم‌الاجراء است. رئیس‌کل موظف است در مهلت یادشده، دستورالعمل‌های اجرائی موردنیاز را به تصویب هیأت‌عالی برساند. دستورالعمل‌هایی که قبلاً توسط بانک مرکزی ابلاغ شده، مشروط بر اینکه به تشخیص رئیس‌کل با مفاد این قانون معارض نباشد، همچنان لازم‌الاجراء خواهدبود.

طرح فوق مشتمل بر شصت و هفت ماده و سی و پنج تبصره که گزارش آن توسط کمیسیون اقتصادی به صحن علنی تقدیم شده‌بود، در جلسه روز یکشنبه مورخ پانزدهم آبان‌ماه یکهزار و چهارصد و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید.

محمدباقر قالیباف